

Mateřská škola, Brno, Žižkova 57, příspěvková organizace

**ŠKOLNÍ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM
PRO PŘEDŠKOLNÍ VZDĚLÁVÁNÍ**

RADOSTNĚ OBJEVUJEME SVĚT

Platnost od 1. září 2023 do 31. srpna 2026

č. j. 75/2023

**Mgr. Dagmara Hanáková
ředitelka Mateřské školy, Brno,
Žižkova 57, příspěvkové organizace**

Projednáno na pedagogické radě: 29. 8. 2023

Projednáno se zřizovatelem: září 2023

Projednáno s rodičovskou veřejností: 12. 9. 2023

Vydán dne: 31. 8. 2023

Obsah

1.	Identifikační údaje	4
2.	Charakteristika školy	5
3.	Podmínky vzdělávání	5
3.1	Věcné podmínky	5
3.2	Životospráva	6
3.3	Psychosociální podmínky	6
3.4	Organizace	8
3.5	Řízení mateřské školy	9
3.6	Personální a pedagogické zajištění	10
3.7	Spoluúčast rodičů	11
3.8	Podmínky pro vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami.....	11
3.8.1	Podmínky pro jazykovou přípravu dětí s nedostatečnou znalostí českého jazyka..	12
3.8.2	Vzdělávací obsah čeština jako druhý jazyk.....	13
3.9	Podmínky vzdělávání dětí nadaných	14
3.10	Podmínky pro vzdělávání dětí od dvou do tří let	16
4.	Organizace vzdělávání	17
4.1	Počet tříd, bližší charakteristika tříd	18
4.2	Činnosti, při kterých je zajištěno souběžné působení dvou učitelů ve třídě	18
4.3	Kritéria pro přijímání dětí do mateřské školy	18
4.4	Individuální vzdělávání	18
4.5	Omezení osobní přítomnosti dětí v mateřské škole	19
5.	Charakteristika vzdělávacího programu	19
5.1	Zaměření školy	19
5.2	Dlouhodobé cíle vzdělávacího programu	20
5.3	Metody a formy vzdělávání, které jsou ve škole uplatňovány	20
5.4	Popis zajištění průběhu vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami ...	21
5.5	Popis zajištění průběhu vzdělávání dětí od dvou do tří let	22
6.	Vzdělávací obsah	23
6.1	Integrovaný blok č. 1: Poznávám sám sebe	26
6.2	Integrovaný blok č. 2: Svět je plný zážitků	35
6.3	Integrovaný blok č. 3: Koloběh přírody	45
6.4	Integrovaný blok č. 4: Objevujeme svět	56
7.	Dílčí programy a projekty	68
8.	Evaluace	68
8.1	Struktura evaluace	69

1. Identifikační údaje o mateřské škole

Název dokumentu:	Školní vzdělávací program pro předškolní vzdělávání „Radostně objevujeme svět“
Název školy:	Mateřská škola, Brno, Žižkova 57, příspěvková organizace
Sídlo školy:	Žižkova 1989/57, Brno, 616 00
IČO:	70874794
Telefon:	+420 541 212 062
E-mail:	reditelka@skolka-zizkova.cz
Web:	https://www.skolka-zizkova.cz
Ředitelka – statutární zástupce školy:	Mgr. Dagmara Hanáková
Zřizovatel školy:	Statutární město Brno, městská část Brno-Žabovřesky, Horova 1623/28, 616 00 Brno
Sdružení působící při škole:	Spolek přátel Mateřské školy Žižkova 57
Zpracovatelé ŠVP:	Mgr. Dagmara Hanáková, Olga Janková, Jana Kociánová, Hana Machatková, Klára Opatová, DiS., Bc. Lenka Šupolová, Ing. Lea Vymlátílová

Školní vzdělávací program pro předškolní vzdělávání je zpracován v souladu s Rámcovým vzdělávacím programem pro předškolní vzdělávání, v souladu se zákonem č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů a vyhláškou č.14/2005 Sb. o předškolním vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů.

2. Obecná charakteristika školy

Mateřská škola se nachází na úpatí Kraví hory, v klidném prostředí městské části Brno-Žabovřesky. Jednopatrová účelová budova se třemi třídami a příslušenstvím, dvěma lehárny a vlastní kuchyní byl postavena v roce 1961. Patří k ní poměrně rozsáhlá zahrada s mnoha vzrostlými stromy a keři, pískovišti, herními prvky, mlhovištěm a travnatou plochou pro volný pohyb dětí. Pro pobyt venku je využíváno také okolí školy, zejména nedaleký Wilsonův les nebo Kraví hora s dětskými hřišti.

V suterénu školy je školní kuchyně s příslušenstvím, spisovna a kotelna s tepelným čerpadlem. Vybavení mateřské školy a školní zahrady je standardní.

Škola je od 1. ledna 2001 samostatným právním subjektem. Chod školy zajišťuje sedm pedagogických pracovníků a pět provozních pracovníků. Kapacita školy je 76 dětí. Provoz školy je stanoven od 6.30hod. do 16.30hod. Školní kuchyně poskytuje dětem stravu podle zásad zdravé výživy.

Ve třech věkově smíšených třídách pracují s dětmi kvalifikované učitelky. Dvě třídy v přízemí jsou určeny pro 28 dětí, třída v 1. patře pro 20 dětí.

Prioritami školy je spokojenost dítěte a jeho všestranný rozvoj, zdravý životní styl a spolupráce s rodinou. Náš školní vzdělávací program je určen nejen učitelkám, ale i rodičům dětí a ostatním zaměstnancům, kteří se na jeho tvorbě podílejí.

3. Podmínky vzdělávání

3.1 Věcné podmínky

- Prostory mateřské školy jsou dostatečně velké, vnitřní i venkovní prostory odpovídají kapacitě 76 dětí
- Třídy jsou vybaveny antropometricky vhodným nábytkem
- Jsou uspořádány dle potřeb dětí tak, aby byla podporována aktivita dětí při komplexním rozvoji jejich osobnosti (koutek pro výtvarné a pracovní činnosti, pro námětové hry, knihovnička aj.) při individuálních, skupinových či frontálních činnostech
- Umývárny, toalety a lůžka odpovídají antropometrickým požadavkům, počtu dětí a jsou bezpečné a zdravotně nezávadné
- Vybavení pomůckami, hračkami, náčiním, materiály a doplňky odpovídá počtu a věku dětí, je průběžně obnovováno a doplňováno
- Vlastní keramická pec umožňuje v průběhu celého školního roku keramické tvoření
- Vybavení je dětem přístupné, jsou stanovena pravidla pro jejich využívání a uložení
- Dětské práce jsou přístupné a mohou je zhlédnout děti i rodiče
- Estetické prostředí školy dotváří i tvorba učitelek
- Na budovu mateřské školy přímo navazuje rozlehlá zahrada, jejíž vybavení bylo v roce 2022 doplněno o nové mlhoviště, chodník s pryžovým povrchem, dopadovou plochu pod skluzavkou a zastínění jednoho pískoviště a umožňuje tak dětem pohybové i mnohé další aktivity
- Vnitřní i vnější prostory mateřské školy splňují bezpečnostní a hygienické normy dle platných předpisů

Záměry:

- Postupná obměna stolů a židlí pro děti ve všech třídách, obměna nábytku na hračky ve třídě C
- Rekonstrukce vodovodních rozvodů, vybudování sprchových koutů ve třídě A a C
- Nové oplocení školní zahrady včetně vjezdové brány
 - časový harmonogram: dle finančních možností, ve spolupráci se zřizovatelem

3.2 Životospráva

- Denní režim zajišťuje pravidelný rytmus a řád, zároveň je dostatečně flexibilní a umožňuje přizpůsobit potřebám a aktuální situaci organizaci činností v průběhu dne
- Předností školy je vlastní školní jídelna
- Dětem je poskytována plnohodnotná, pestrá a vyvážená strava, její dostatek dle individuálních potřeb dětí – nenutíme do jídla, nabízíme
- Je dodržována zdravá technologie přípravy stravy a nápojů, zachovávána žádoucí skladba jídelníčku; rovněž je dodržován tříhodinový interval mezi podáváním jídla
- Ve třídách mají děti stále k dispozici dostatek tekutin, stejně tak v teplém počasí na školní zahradě
- Režim dne respektuje vhodný interval mezi podáváním jídla, dostatečně dlouhou dobu pobytu venku (činnosti jsou přizpůsobovány aktuální kvalitě ovzduší) a dobu odpoledního odpočinku
- Je respektována individuální potřeba aktivity, spánku a odpočinku jednotlivých dětí (např. děti s nižší potřebou spánku mají možnost místo odpočinku na lůžku zvolit jinou klidnou činnost)
- Pro děti je zajištěn dostatek volného pohybu nejen na zahradě, ale i v interiéru školy
- Zaměstnanci školy poskytují dětem přirozený vzor a sami se chovají podle zásad zdravého životního stylu

Záměry:

- Důsledně dodržovat návyky při stolování, hygienické návyky a doporučenou dobu pobytu venku
 - časový harmonogram: průběžně

3.3 Psychosociální podmínky

- Ve vztazích mezi dospělými se projevuje vzájemná důvěra, ohleduplnost a zdvořilost, tolerance, vzájemná pomoc, podpora a solidarita

- Klima školy je nastaveno tak, aby se dospělí i děti cítili spokojeně, jistě a bezpečně
- Prostředí školy je utvářeno na základě vzájemné úcty, důvěry, empatie a spolupráce všech zúčastněných
- Nově přichozím dětem je umožněna postupná adaptace na nové prostředí i situaci
- Pedagogové respektují potřeby všech dětí (lidské, vývojové i individuální), reagují na ně a napomáhají v jejich uspokojování
- Pedagogové navozují situace pohody a klidu, snaží se jednat nenásilně, přirozeně a citlivě
- Žádné dítě není zvýhodňováno nebo znevýhodňováno, všechny děti mají rovnocenné postavení
- Dětem je na veškeré činnosti poskytován dostatek času, nejsou neúměrně zatěžovány spěchem nebo nadměrnou náročností prováděných činností
- Děti se učí pravidlům soužití a jsou vedeny k dodržování potřebného řádu
- Volnost a osobní svoboda dětí je vyvážena nezbytnou mírou omezení vyplývajících z nutnosti dodržovat řád
- Zaměstnanci školy dětem podávají jasné a srozumitelné pokyny
- Pedagogové usilují o to, aby třída byla pro děti kamarádkým společenstvím, v němž jsou rády
- Způsob vedení dětí je podporující, projevuje se přímou, vstřícnou a naslouchající komunikací s dětmi, která se řídí těmito pravidly:
 - profesně se zajímat o každé dítě
 - přijímat a důsledně dodržovat pravidla soužití vytvořená spolu s dětmi
 - projevovat empatii
 - využívat pozitivní komunikaci
 - nechávat dětem pocítit přirozené následky
 - užívat zpětnou vazbu – vyvarovat se pochval, trestů, odměn
 - podporovat samostatnost dětí možností výběru
- Pedagogové děti zbytečné neorganizují z obavy o časové prostoje, vyhýbají se manipulaci s dětmi
- Děti jsou vedeny k prosociálnímu chování, není podporována nezdravá soutěživost
- V rámci života mateřské školy jsou dodržovány rituály a tradice, které přispívají k bezpečnému sociálnímu prostředí dítěte:
 - ranní přivítání s učitelkou
 - společné přivítání dne
 - komunitní kruh – naslouchání, sdílení prožitků
 - oslavy narozenin (společná gratulace, dárek - album obrázků kamarádů)
 - zamykání zahrady
 - Mikulášská nadílka
 - oslavy vánoc a velikonoce
 - karneval
 - svátek maminek
 - dětský den, rozloučení s budoucími školáky – pasování
 - společná tvořivá odpoledne s rodiči

- Je uplatňován pedagogický styl s nabídkou, učitelky počítají s aktivní spoluúčastí a samostatným rozhodováním dítěte
- Vzdělávací nabídka odpovídá potřebám života dítěte, je pro něj tematicky blízká, přiměřeně náročná, pochopitelná, užitečná a prakticky využitelná
- Pedagogové podporují děti v samostatných pokusech, vyhýbají se negativním slovním komentářům, dostatečně oceňují a vyhodnocují konkrétní projevy a výkony dítěte a přiměřeně na ně reaguje pozitivním oceněním
- Pedagogové se programově věnují neformálním vztahům dětí ve třídě a nenásilně je ovlivňuje prosociálním směrem (prevence šikany a jiných sociálně patologických jevů u dětí) – komunitní kruh, vytváření a dodržování pravidel, diskusní kruh atd.
- Projeví-li rodiče zájem a je-li to ve prospěch dětí, jsou děti zařazovány do tříd, kde mají sourozence nebo kamarády; novým dětem umožňujeme postupnou adaptaci na prostředí školy.

Záměry:

- Podporovat atmosféru důvěry, porozumění a spolupráce tak, aby se děti cítily příjemně a měly chuť ke vzdělávacím činnostem.
 - časový harmonogram: průběžně

3.4 Organizace

- Denní řád je dostatečně pružný, umožňuje operativně reagovat na aktuální situaci, na individuální potřeby dětí; uspořádání života a dne v mateřské škole odráží potřebu řádu a volnosti.
- Do denního programu jsou pravidelně zařazovány řízené zdravotně preventivní pohybové aktivity.
- Pedagogové se plně věnují dětem a jejich vzdělávání; při své práci vycházejí z dobré znalosti dítěte (sledují denně jeho chování, zájmy, činnosti, vztahy ke kamarádům), vedou o něm průběžně záznamy, které každé pololetí vyhodnocují.
- Pedagogové sledují připravenost předškoláků na zápis a vstup do základní školy, poznatky konzultují s rodiči.
- Při vstupu dítěte do mateřské školy je uplatňován individuálně přizpůsobený adaptační režim:
 - s prostředím tříd a školní zahrady se děti a rodiče mohou seznámit již před nástupem do školy
 - rodičům doporučujeme v rámci adaptačního režimu pobyt dítěte ve škole postupně prodlužovat
 - dítě si může vzít z domu do školy předmět, na který je citově vázáno
 - po dohodě s pedagogy mohou rodiče po domluvenou dobu pobývat se svým dítětem ve třídě.

- Dětem poskytujeme potřebné zázemí, klid, bezpečí i soukromí.
- V průběhu dne jsou spontánní a řízené činnosti v rovnováze, děti mají dostatek času i prostoru pro hru, pro aktivity individuální, skupinové nebo frontální.
- Výchovně vzdělávací proces je uskutečňován ve věkově smíšených skupinách.
- Spontánní hru mohou děti v průběhu dne dokončit nebo v ní pokračovat jindy.
- Činnosti, které škola organizuje, podněcují děti k vlastní aktivitě a experimentování; děti pracují svým tempem a zapojují se do organizace činností.
- Podmínky pro individuální, skupinové i frontální činnosti jsou vyvážené.
- Děti mají možnost účastnit se v průběhu dne společných činností v různě velkých skupinách.
- Děti mohou trávit čas společně se svými rodiči v rámci „Tvořivých odpolední“ – při pracovních a výtvarných činnostech
- Dbáme na osobní soukromí dětí - pokud potřebují, mají možnost uchýlit se do klidného koutku a neúčastnit se společných činností, stejně tak i možnost soukromí při osobní hygieně.
- Plánování činností vychází z potřeb a zájmů dětí, vyhovuje individuálním vzdělávacím potřebám a možnostem dětí.
- Všemi činnostmi v průběhu dne přirozeně prolíná rozvoj komunikačních dovedností ve všech rovinách (individuálně i ve skupině dětí)
- V případě potřeby navazujeme spolupráci se školským poradenským zařízením (PPP, SPC).
- Pro realizaci plánovaných činností poskytuje věcné vybavení školy dobré podmínky; pedagogové si připravují pomůcky k zamýšleným aktivitám včas.
- Stanovené počty dětí ve třídě jsou dodržovány; spojování tříd je maximálně omezeno
- Každoročně je plánováno plavání (pokud to podmínky umožní).

Záměry:

- Respektovat vývojové a individuální zvláštnosti dětí při organizaci průběhu dne.
- Důsledně dbát na osobní soukromí každého dítěte, respektovat právo neúčastnit se společných činností.
 - časový harmonogram: průběžně

3.5 Řízení mateřské školy

- Zaměstnanci školy mají jasně vymezené povinnosti, pravomoci a úkoly.
- Ředitelka školy při vedení zaměstnanců vytváří ovzduší vzájemné důvěry a tolerance, ponechává jim dostatek pravomocí a respektuje jejich názor.
- Ředitelka zapojuje spolupracovníky do řízení školy, pedagogická rada je poradním orgánem; styl řízení je založen na participaci.
- Ředitelka podporuje vzájemnou spolupráci všech zaměstnanců na rozhodování o zásadních otázkách školního programu, pozitivně je motivuje.

- Plánování pedagogické práce a chodu školy je funkční, vychází z analýzy a využívá zpětné vazby.
- Pedagogové mají velký prostor pro vlastní tvůrčí přístup při práci s dětmi.
- Ředitelka školy pravidelně vyhodnocuje práci všech zaměstnanců a chod školy, z výsledků kontrolní a evaluační činnosti vyplývají závěry pro další práci.
- Pedagogický sbor pracuje jako tým, zve ke spolupráci rodiče.
- Školní vzdělávací program vypracovává ředitelka školy ve spolupráci se zaměstnanci školy.
- Mateřská škola má vytvořený funkční informační systém pro zaměstnance i pro rodiče a veřejnost – informace na nástěnkách v interiéru školy a na webových stránkách.
- Škola spolupracuje s mnoha dalšími subjekty – se zřizovatelem, se ZŠ Sirotkova, s Pedagogicko psychologickou poradnou Brno, s knihovnou Jiřího Mahena – pobočka Mozolky, s Domovem pro seniory Tábor

Záměr:

- Zkvalitnit vnější informační systém – webové stránky školy
- časový harmonogram: v průběhu školního roku 2023/2024

3.6 Personální a pedagogické zajištění

- Pedagogický sbor funguje na základě jasných, společně vytvořených pravidel.
- V mateřské škole pracují pouze kvalifikovaní pedagogičtí pracovníci.
- Ředitelka vytváří podmínky pro systematické další vzdělávání zaměstnanců, sleduje udržení a další růst profesních kompetencí všech pedagogů (včetně své osoby).
- Pedagogičtí pracovníci přistupují aktivně k sebevzdělávání.
- Služby pedagogů jsou stanoveny tak, aby byla vždy při všech činnostech zajištěna bezpečnost a kvalitní péče o děti.
- Zaměstnanci jednají a pracují profesionálním způsobem.
- Překrývání přímé pedagogické činnosti učitelů ve třídách je zajištěno podle možností školy.
- Specializované služby, jako je péče o děti se speciálními vzdělávacími potřebami, ke kterým není pedagog sám kompetentní, jsou zajišťovány ve spolupráci s příslušnými odborníky.

Záměry:

- Motivovat zaměstnance k dalšímu sebevzdělávání.
- Podporovat častější vzájemné hospitace pedagogů.
- Přenášet poznatky z DVPP do praxe.
- - časový harmonogram: průběžně

3.7 Spoluúčast rodičů

- Od rodičů zjišťujeme informace o konkrétních potřebách dětí a jejich požadavcích směrem k mateřské škole
- Rodiče mají možnost vstupovat do tříd, spolupodílet se na akcích pro děti
- S rodiči vytváříme partnerské vztahy – zaměstnanci a rodiče jsou k sobě otevření, vzájemně si důvěřují a jsou vstřícní ke spolupráci
- O všem, co se v mateřské škole děje, poskytujeme rodičům včasné a úplné informace
- Zveřejňujeme dokumenty v prostorách školy i na webových stránkách (školní vzdělávací program, školní řád, projekty ...).
- Rodiče se mohou v případě zájmu spolupodílet na plánování programu mateřské školy, na řešení problémů apod. (zamykání zahrady, tvořivá odpoledne, loučení s předškoláky...).
- Mnozí rodiče projevují zájem o dění v mateřské škole, aktivně nabízejí pomoc směřující ke zlepšení prostředí (údržba zahrady, doplnění vybavení, údržba interiéru školy apod.)
- Rodiče mají možnost konzultovat s učitelkou poznatky o svém dítěti, domlouvat se na společném postupu při jeho výchově a vzdělávání, účastnit se schůzek.
- V případě potřeby rodičům poskytujeme odborné informace a zajišťujeme konzultace s odborníky.
- Zpětnou vazbu o kvalitě práce školy získáváme od rodičů prostřednictvím anonymních dotazníků.
- Rodičům poskytujeme poradenství o předškolním vzdělávání, v případě zájmu půjčujeme odbornou literaturu, pořádáme osvětové aktivity v otázkách výchovy a vzdělávání předškolních dětí (spolupráce se ZŠ Sirotkova...)
- Pedagogové a ostatní pracovníci školy chrání soukromí rodiny a zachovávají diskrétnost v jim svěřených záležitostech. Jednají s rodiči ohleduplně, taktně, s vědomím, že pracují s důvěrnými informacemi. Nezasahují do života a soukromí rodiny, varují se přílišné horlivosti a poskytování nevyžádaných rad, neposkytují informace o dítěti nepovolaným osobám.

Záměry:

- Soustavně zkvalitňovat spolupráci s rodiči prostřednictvím Spolku přátel Mateřské školy Žižkova. Snaha o vzájemné porozumění mezi rodiči a personálem školy.

- časový harmonogram: průběžně

3.8 Podmínky pro vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami

Základní podmínky pro předškolní vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami jsou stanoveny zákonnými normami a prováděcími předpisy. Kromě těchto podmínek musí brát předškolní pedagog v úvahu rovněž specifické podmínky, které ovlivňují kvalitu

poskytovaného vzdělávání konkrétnímu dítěti se speciálními vzdělávacími potřebami. Snahou všech pedagogů je ve vzdělávání dětí vytvořit optimální podmínky k rozvoji osobnosti každého dítěte, k učení i ke komunikaci s ostatními a pomoci dětem, aby dosáhly co největší samostatnosti.

- Podmínky zajišťuje učitelka s ohledem na vývojová a osobnostní specifika dětí, oblast speciální pedagogiky zajišťuje jeden speciální pedagog.
- Pedagogové respektují individuální potřeby a možnosti dítěte. podmínky vzdělávání dětí s některými speciálními vzdělávacími potřebami odpovídají jejich individuálním potřebám; vzhledem k architektonickému řešení budovy školy – schody do školy, do třídy v poschodí, na školní zahradu – není naše škola aktuálně schopna vytvořit optimální podmínky pro vzdělávání dětí s tělesným a zrakovým postižením.
- Je umožněna realizace stanovených podpůrných opatření při vzdělávání dětí.
- Dětem je umožněno osvojení specifických dovedností na úrovni, která odpovídá jejich individuálním potřebám a možnostem, se zaměřením na samostatnost, sebeobsluhu a základní hygienické návyky na úrovni odpovídající věku a stupni postižení dítěte.
- Při plánování a organizaci činností, včetně vymezení obsahu, metod i forem vzdělávání, je uplatňován princip diferenciacce a individualizace.
- Při vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami spolupracujeme se zákonnými zástupci dítěte, školskými poradenskými zařízeními, v případě potřeby s odborníky mimo oblast školství.
- Počet dětí ve třídě je snížen v souladu s právními předpisy.
- V případě doporučení školského poradenského zařízení je při vzdělávání těchto dětí zajištěna přítomnost asistenta pedagoga.

Záměry:

- v případě doporučení pedagogicko-psychologické poradny či speciálně pedagogického centra dovybavit třídy příslušnými kompenzačními a didaktickými pomůckami

- časový harmonogram: ihned po doporučení

3.8.1 Podmínky pro jazykovou přípravu dětí s nedostatečnou znalostí českého jazyka

Pro děti-cizince a děti pocházející z jiného jazykového a kulturního prostředí je při osvojování českého jazyka naprosto nezbytná podpora učitele mateřské. Neovládají-li rodiče těchto dětí český jazyk na úrovni roditelského mluvčího, nemohou své děti v poznávání českého jazyka přímo podpořit a děti se tak ocitají ve znevýhodněné pozici.

Dětem s nedostatečnou znalostí českého jazyka poskytujeme jazykovou podporu od samotného nástupu do mateřské školy. Při práci s celou třídou přizpůsobujeme didaktické postupy a děti v osvojování českého jazyka cíleně podporujeme.

Při vzdělávání dětí s nedostatečnou znalostí českého jazyka využíváme materiál „Kurikulum češtiny jako druhého jazyka pro povinné předškolní vzdělávání“.

Záměrem pedagogů je, aby si děti s nedostatečnou znalostí českého jazyka osvojily v rámci jazykové přípravy takové jazykové a sociokulturní kompetence v českém jazyce, které jim umožní zapojit se na základní škole do výuky a dosáhnout školního úspěchu.

Pokud v mateřské škole budou alespoň 4 cizinci v povinném předškolním vzdělávání, zřídí ředitelka mateřské školy skupinu, popř. skupiny pro bezplatnou jazykovou přípravu. Skupina pro jazykovou přípravu bude mít nejvýše 8 dětí. Vzdělávání ve skupině pro jazykovou přípravu v rozsahu 1 hodiny týdně bude v průběhu týdne rozděleno do dvou či více bloků.

Pokud potřebují jazykovou podporu jiné děti, než jsou cizinci v povinném předškolním vzdělávání, může ředitelka mateřské školy rozhodnout o jejich zařazení do skupiny pro jazykovou přípravu.

3.8.2 Vzdělávací obsah čeština jako druhý jazyk

Vzdělávací obsah čeština jako druhý jazyk je určen dětem s odlišným mateřským jazykem (dále jen OMJ). Vychází z materiálu „Kurikulum češtiny jako druhého jazyka pro předškolní vzdělávání“, kde je vzdělávací obsah rozpracován do deseti tematických okruhů. Každý okruh obsahuje oblasti poslechu a mluvení, sociokulturních kompetencí, slovní zásoby a větných konstrukcí, které by dítě mělo zvládnout před vstupem do základní školy.

Pořadí témat pedagog přizpůsobuje aktuální potřebě dětí a celé skupině s ohledem na tematické celky, které probírá celá třída.

Pedagog volí pořadí tematických okruhů s ohledem na to, jaké komunikační situace si dítě potřebuje osvojit nejdříve, aby se mohlo plně integrovat do mateřské školy. Pořadí rovněž přizpůsobuje aktuální potřebě dětí a celé skupiny s ohledem na tematické celky, které probírá celá třída.

Tematické okruhy

- Seznamování
- Třída
- Škola
- Rodina
- Co rád dělám
- Čas
- Stravování
- Lidské tělo a oblékání
- Místo, kde žijí
- Příroda

Pedagog dodržuje při práci s dítětem s OMJ následující zásady:

- hovoří pomalu a zřetelně, stojí čelem k dítěti
- k hovoru využívá témata, která jsou dítěti známá a blízká
- užívá ustálené jednoduché instrukce a slovní spojení, instrukce sděluje postupně po jedné
- klade jednoduché otázky, dává dostatek času na odpověď
- při používání jazykových prostředků rovněž napomáhá dítěti k porozumění využíváním neverbálních prostředků, řeč opírá o vizuální oporu
- srozumitelně a vstřícně seznamuje dítě s uspořádáním dne a nastavenými pravidly, používá k tomu dostupnou oporu včetně spolupráce s ostatními dětmi
- seznamuje dítě se základy české kultury a společnosti, života v obci, a to v běžných situacích, které se života dítěte bezprostředně dotýkají

Při práci s celou třídou podporuje pedagog osvojování českého jazyka přizpůsobenými didaktickými postupy:

- střídá činnosti nezávislé na jazyku (hudební, pohybové, výtvarné)
- zapojuje dítě s OMJ do her v menších skupinkách
- srozumitelně vizualizuje denní režim, činnosti, místa...
- rozvíjí pasivní i aktivní slovní zásobu, podporuje mluvní apetit
- pracuje s obrázky podle tematických celků
- využívá rytmizačních cvičení (podle obrázků, 1–3 slabičná slova), říkadel, hry na hudební nástroj, zpívání (jednoduché popěvky, melodizace)
- zařazuje práci s knihou
- rozvíjí zrakovou a sluchovou percepci, orientaci v čase a prostoru, paměť, pozornost a myšlení
- pracuje s piktogramy

3.9 Vzdělávání dětí nadaných

Za nadané dítě považujeme dítě, které vykazuje ve srovnání s vrstevníky vysokou úroveň v jedné či více oblastech rozumových schopností, v pohybových, manuálních, uměleckých nebo sociálních dovednostech. Za mimořádně nadané dítě považujeme dítě, jehož rozložení schopností dosahuje mimořádné úrovně při vysoké tvořivosti v celém okruhu činností nebo v jednotlivých výše napsaných oblastech a dovednostech.

Pravidelným sledováním individuálních vzdělávacích pokroků u dětí je možné odhalit jejich schopnosti, nadání nebo mimořádné nadání dětí.

Znaky nadaných dětí:

- *předčasnost*
Dítě první kroky ve zvládnání určité oblasti činí dříve, než je běžné u vrstevníků (dříve se naučí mluvit, číst, psát, počítat...).
- *trvání na vlastním tempu a postupu*
Učí se rychleji než ostatní děti, potřebují minimální pomoc dospělých, většinou se učí sami.
- *nezávisle objevují pravidla a nové způsoby řešení, jsou tvořivé mimořádná vnitřní motivace*
Zakousnou se do problému, mají intenzivní a neutuchající zájem, umí se maximálně soustředit.
- *mají vynikající paměť a umí používat informace*
- *sebeřízení*
Sami nejlépe vědí, jak se učit, jsou schopné se samostatně kontrolovat.
- *rychlost myšlení*
Mohou strávit více času plánováním, ale pak se rychleji učí.
- *zpracování problémů*
Zjišťují, co je a co není důležité, rychleji se doberou podstaty věci.
- *dávají přednost složitosti*
Mají tendenci dělat hru složitější, aby byla zajímavější.

Děti nadané potřebují z důvodu svého nadání podporu ve vzdělávání – jedná se o vzdělávání dětí s přiznanými podpůrnými vzdělávacími opatřeními. Kromě podmínek vzdělávání uvedených v kapitole 3.8 vytváříme pro tyto děti ještě podmínky níže uvedené.

- v rámci pestré nabídky aktivit předkládáme dětem činnosti, které podporují rozvoj různých nadání tak, aby se tato mohla projevit, uplatnit a v co největší míře nadále rozvíjet
- při vzdělávání dětí vytváříme podmínky k co největšímu využití potenciálu každého dítěte, tedy i dětí nadaných
- mateřská škola zajistí realizaci stanovených podpůrných opatření (prvního až čtvrtého stupně) pro podporu nadání.

K zajištění mnohostranné a pestré vzdělávací nabídky ve škole nabízíme:

- kvalifikovanost učitelek
- vhodné výchovné a výukové programy
- hry s písmenky a číslicemi
- volný přístup k výtvarným a tvořivým pomůckám a výtvarnému materiálu
- pohybové a pěvecké činnosti, hra na rytmické hudební nástroje
- dostatek tělovýchovných pomůcek a tělovýchovného náradí ve třídě i na školní zahradě
- volný přístup k encyklopediím a knihám
- shromažďování materiálu a volný přístup k pokusům
- volný přístup k hračkám a stavebnicím
- využívání loutek a maňásků

- využívání tvořivé dramatiky a problémového učení

K všestrannému rozvoji mohou děti využít rovněž doplňkové aktivity, které jsou uvedeny v kapitole 7.

Záměr:

- proškolení všechny pedagogy v oblasti problematiky nadaných a mimořádně nadaných dětí
 - časový harmonogram: průběžně

3.10 Podmínky pro vzdělávání dětí od dvou do tří let

Vzdělávají-li se ve škole děti mladší tří let, je nutné zabezpečit kromě požadavků vymezených v kapitole 3 i další podmínky (bezpečnostní, hygienické, psychosociální, věcné a personální, podmínky týkající se životosprávy, organizace a obsahu vzdělávání, financování a spolupráce se zákonnými zástupci dětí).

- třídy jsou vybaveny dostatečným množstvím bezpečných a podnětných hraček a pomůcek vhodných pro dvouleté děti
- dvouleté děti mají zamezenou možnost manipulovat s předměty, které by mohly ohrozit jejich bezpečnost
- třídy disponují dostatečným prostorem k volnému pohybu a hrám dětí, částečně umožňují variabilitu v uspořádání
- mateřská škola má dostatečné zázemí pro zajištění hygieny dítěte
- režim dne respektuje individuální potřeby dětí (pravidelnost, dostatek času na realizaci činností včetně převlékání a stravování, odpočinek či spánek)
- podle délky dohodnutého pobytu dítěte v mateřské škole je dítěti poskytována strava formou přesnídávky, oběda a svačiny
- mateřská škola vytváří podmínky pro adaptaci dítěte v souladu s jeho individuálními potřebami
- dítě používá specifické pomůcky pro zajištění pocitu bezpečí a jistoty (např. vlastní polštářek, hračka ...)
- vzdělávací činnosti realizujeme individuálně či v menších skupinách (dle potřeb a volby dětí)
- pedagogové dítě přijímají pozitivně, uplatňují k dítěti laskavě důsledný přístup
- aktivně podněcujeme pozitivní vztahy, které vedou k oboustranné důvěře a spolupráci s rodinou
- přímá pedagogická činnost učitelů je stanoven tak, aby bylo možné v organizačně náročnějších částech dne jejich souběžné působení ve třídě
- v rámci bezpečnostních podmínek při pobytu na zahradě využíváme vzhledem k věku dětí odpovídající zahradní vybavení a herní prvky
- ve třídě, kde jsou zařazeny děti mladší než tři roky (případně děti s priznanými

podpůrnými opatřeními) stanovila ředitelka mateřské školy v souladu s vyhláškou o předškolním vzdělávání počet pedagogických pracovníků tak, aby při pobytu mimo areál školy připadalo na jednoho nejvýše 12 dětí, děti mladší tří let zařazujeme do tříd, které se nacházejí v přízemí budovy (je na ně pohlíženo jako na osoby se sníženou schopností pohybu a orientace)

- při obsahu vzdělávání bereme v potaz věková specifika, která souvisejí s úrovní motoriky, psychického a jazykového vývoje dítěte, zohledňujeme jiné tempo rozvoje prosociálních vztahů mezi dětmi
- možnostem dětí přizpůsobujeme plánování i realizaci konkrétních vzdělávacích činností, podporujeme přirozenou touhu po poznání, objevování a experimentování
- největší prostor necháváme spontánní hře a pohybovým aktivitám
- všechny činnosti průběžně střídáme
- ve vzdělávání využíváme zejména nápodobu, situační učení, pravidelné rituály a časté opakování činností
- naprosto zásadní je pro nás spolupráce se zákonnými zástupci dítěte (podrobněji v kapitole 3.7)
- všichni zaměstnanci školy chrání soukromí rodiny a důvěrné informace, které jim zákonní zástupci sdělí, dále nešíří
- v případě potřeby navážeme spolupráci s odborníky ze školských poradenských zařízení a organizacemi poskytujícími doplňkové a kulturní aktivity pro děti od dvou do tří let

Záměry:

- v případě přijetí dětí mladších tří let nastavit srozumitelnější pravidla pro používání a ukládání hraček a pomůcek (např. umístit na místo uložení příslušné hračky či pomůcky její obrázek, fotku)
- upravit prostředí tak, aby bylo zajištěno klidnější prostředí k průběžnému odpočinku dětí (např. umístění paravanů)

- časový harmonogram: v případě potřeby ihned

4. Organizace vzdělávání

Předškolní vzdělávání organizujeme v souladu se zákonem č. 561/2004 Sb., ve znění pozdějších předpisů, pro děti ve věku zpravidla od tří do šesti let, nejdříve však pro děti od dvou let. Předškolní vzdělávání je pro dítě povinné, a to od počátku školního roku, který následuje po dni, kdy dítě dosáhne pátého roku věku, do zahájení povinné školní docházky dítěte. Povinné předškolní vzdělávání je bezplatné.

4.1 Počet tříd, bližší charakteristika tříd

Mateřská škola s kapacitou sedmdesátšest dětí je trojtřídní. Dvě třídy v přízemí (A – zajíčci, B – ježečci) a jedna třída v 1. poschodí (C – veverky) jsou určeny zpravidla pro děti od tří do šesti let a rovněž pro děti s odkladem školní docházky. Třídy v přízemí jsou naplňovány maximálně do počtu dvacetiosmi dětí, třída v 1. poschodí do počtu 20 dětí. Počet dětí ve třídách je vždy stanoven s přihlédnutím k aktuálním podmínkám školy a v souladu s platnými právními předpisy.

Pedagogové ve třídách uplatňují takové metody a formy práce, které odpovídají věkovým zvláštěm a potřebám jednotlivých dětí. Metody a formy vzdělávání jsou blíže popsány v kapitole 5.

Stanovený režim dne je ve všech třídách školy podobný. Je flexibilní, umožňuje pedagogům jednotlivých tříd reagovat na momentální situaci a individuální potřeby dětí. Děti z jednotlivých tříd se mezi sebou stýkají a poznávají zejména při pobytu na školní zahradě a při akcích školy.

4.2 Činnosti, při kterých je zajištěno souběžné působení dvou učitelů ve třídě

Souběžné působení dvou pedagogů ve třídě je zajištěno při spontánní, řízené i pohybové činnosti, dále při sebeobslužných činnostech, pobytu venku, stolování, přípravě na odpočinek, popř. výletech.

4.3 Kritéria pro přijímání dětí do mateřské školy

Zápis k předškolnímu vzdělávání se koná v období od 2. května do 16. května. Zápis vyhláší ředitelka po dohodě se zřizovatelem a termín je zveřejněn na budově školy, na webových stránkách školy a v Žabovřeském zpravodaji. Pokud počet přihlášených převyšuje počet volných míst, provádí ředitelka výběrové řízení dle kritérií stanovených pro přijímací řízení. S kritérii jsou rodiče seznámeni.

O přijetí dětí se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí nadaných rozhoduje ředitelka školy na základě písemného vyjádření Pedagogicko-psychologické poradny, Speciálně pedagogického centra, popř. také registrujícího lékaře.

Brněnské mateřské školy mají jednotná kritéria pro stanovení pořadí přijetí dětí do mateřských škol. Rodiče se s nimi mohou seznámit na webových stránkách <https://zapisdoms.brno.cz/>.

4.4 Individuální vzdělávání

V souladu s § 34 školského zákona může zákonný zástupce dítěte v odůvodněných případech zvolit, že dítě, pro které je předškolní vzdělávání povinné, bude vzděláváno individuálně. Pokud bude dítě individuálně vzděláváno převážnou část školního roku, musí zákonný zástupce dítěte učinit oznámení nejpozději tři měsíce před počátkem školního roku.

Individuální předškolní vzdělávání lze plnit i v průběhu roku, nejdříve však dnem, kdy bylo oznámení o individuálním vzdělávání dítěte doručeno ředitelce školy.

Obsah oznámení zákonného zástupce o individuálním vzdělávání dítěte:

- jméno, popř. jména a příjmení, rodné číslo, místo trvalého pobytu dítěte, v případě cizince místo pobytu dítěte
- období, ve kterém má být dítě individuálně vzděláváno
- důvody individuálního vzdělávání dítěte

Ředitelka mateřské školy doporučí zákonnému zástupci dítěte oblasti, ve kterých se má dítě vzdělávat (vychází z Rámcového vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání). Mateřská škola ověří úroveň osvojování očekávaných výstupů v jednotlivých oblastech, popř. doporučí další postup při vzdělávání. Způsob a termín ověření, včetně náhradních termínů, jsou stanoveny ve školním řádu. Povinností zákonného zástupce dítěte je zajistit účast dítěte u ověření.

Individuální vzdělávání dítěte může ředitelka školy ukončit, pokud zákonný zástupce nezajistil účast dítěte u ověření, a to ani v náhradním termínu. Odvolání proti rozhodnutí ředitele mateřské školy o ukončení individuálního vzdělávání nemá odkladný účinek. Po ukončení individuálního vzdělávání nelze již dítě znovu individuálně vzdělávat.

Výdaje individuálního vzdělávání hradí zákonný zástupce dítěte s výjimkou speciálních kompenzačních pomůcek a výdajů na činnost mateřské školy, do níž bylo dítě k předškolnímu vzdělávání přijato.

4.5 Omezení osobní přítomnosti dětí v mateřské škole

Pokud z důvodu krizového opatření vyhlášeného podle krizového zákona, nebo z důvodu nařízení mimořádného opatření podle zvláštního zákona, anebo z důvodu nařízení karantény podle zákona o ochraně veřejného zdraví není možná osobní přítomnost většiny dětí, pro které je předškolní vzdělávání povinné, z mateřské školy nebo z nejméně jedné třídy, ve které se vzdělávají pouze tyto děti, poskytuje škola dotčeným dětem vzdělávání distančním způsobem.

Děti jsou povinny se distančním způsobem vzdělávat. Způsob poskytování vzdělávání a hodnocení výsledků vzdělávání distančním způsobem přizpůsobí škola podmínkám dítěte.

5 Charakteristika vzdělávacího programu

5.1 Zaměření školy

Školní vzdělávací program „Radostně objevujeme svět“ vychází z Rámcového vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání. Dítě si již od útlého věku osvojuje základy klíčových kompetencí (k učení, k řešení problémů, komunikativní, kompetence

sociální a personální, kompetence činnostní a občanské) a získává tak předpoklady pro celoživotní vzdělávání.

Ve škole dítěti zajišťujeme přiměřené a mnohostranné podněty k rozvoji a učení, smysluplně obohacujeme denní program, maximálně podporujeme individuální možnosti rozvoje. Smyslem naší práce je doplňovat a podporovat rodinnou výchovu.

Děti žijí ve světě, který je velice dynamický, plný neustálých změn. Potřebují tedy takové kompetence, které jim umožní samostatně se rozhodovat, nést vlastní odpovědnost, najít smysl svého konání, a tak prožít úspěšný a spokojený život osobní i profesní.

Snažíme se o položení základů pro celoživotní vzdělávání, které je v současné době naprosto nezbytné a zároveň člověku umožňuje bohatší interakci se světem. Děti je nutno vést přirozeným způsobem, vychovávat je pro život svobodnější, ale zároveň i složitější.

Víc, než co umí a zná, je pro dítě předškolního věku podstatnější jeho osobní spokojenost a zdravé sebepojetí. Usilujeme o soustavné vytváření podmínek pro tělesnou, duševní a společenskou pohodu dítěte.

Na našem hodnotovém žebříčku stojí v popředí zdraví. Bez něj není možno plnohodnotně naplňovat další cíle. Zaměřujeme se proto na posilování zdravého životního stylu a chování podporujícího zdraví. V širším slova smyslu souvisí se zdravím také ochrana životního prostředí, které se ve své práci rovněž věnujeme. Škola se dlouhodobě zaměřuje na tvořivé činnosti (výtvarné, keramické tvoření), které, mimo jiné, podporují jemnou motoriku a koordinaci. V rámci logopedické prevence podporujeme zlepšování úrovně výslovnosti, řečového projevu dětí předškolního věku.

5.2 Dlouhodobé cíle vzdělávacího programu

- maximální rozvoj v rámci možností dítěte po stránce tělesné, psychické i sociální; získávání schopnosti působit na své okolí jako samostatná osobnost
- osvojit si základy hodnot, na nichž je založena naše společnost a získání osobnostních postojů
- získávání předpokladů pro celoživotní učení
- vnímání rozmanitosti přírody a významu její ochrany, preference zdravého životního stylu
- stále zlepšovat podmínky pro vzdělávání, rekonstruovat rozvody elektřiny, vody a odpadů, oplocení školní zahrady, postupně obměnit stoly a židle pro děti
- motivovat rodiče k aktivní spolupráci s mateřskou školou
- omezit frontálně vedené činnosti, rozšířit nabídku činností k jednotlivým tématům
- obohatit výchovně vzdělávací proces o využití interaktivních pomůcek

5.3 Metody a formy vzdělávání, které jsou ve škole uplatňovány

- hra a spontánní aktivity dětí na základě jejich zájmu a volby
- prožitkové a kooperativní učení hrou a činnostmi dětí, které vychází z přímých

zážitků, podněcuje radost z učení, zájem poznávat nové, získávat zkušenosti a dovednosti

- tematické učení spočívá ve vyhledávání témat, činností a situací, které jsou dětem blízké, srozumitelné a umožňují, aby děti získávaly očekávané poznatky, dovednosti, hodnoty i postoje v reálných souvislostech a dovedly je prakticky využít
- situační učení, kdy dítě získává dovednosti a poznatky v okamžiku, kdy je potřebuje
- spontánní sociální učení založené na principu přirozené nápodoby
- aktivity spontánní i řízené, vzájemně provázané a vyvážené – např. pohybové hry, zpěv písní, objevné a tvůrčí činnosti
- Dramatická výchova, při které děti získávají zkušenosti, znalosti a dovednosti tvůrčím způsobem na základě vlastního prožitku a činnosti při hře
- **Individuální práce** založena na kontaktu jednoho pedagoga s jedním dítětem; využíváme např. při rozhovorech s dítětem, diagnostické práci, grafomotorice
- **Individualizovaná výuka** respektuje individuální odlišnosti jednotlivých dětí, jejich dispozice, zájmy a potřeby, duševní a fyzický stav
- **Skupinová práce**
- **Frontální práce**
- **Komunitní kruh** slouží k rozvoji kladných vztahů ve skupině a k rozvoji osobnosti dítěte (dítě se učí umění naslouchat druhému)
- **Diskusní kruh**

5.4 Popis zajištění průběhu vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami, dětí nadaných

Dítětem se speciálními vzdělávacími potřebami je dítě, které k naplnění svých vzdělávacích možností nebo k uplatnění a užívání svých práv na rovnoprávném základě s ostatními potřebuje poskytnutí podpůrných opatření. Podpůrná opatření realizuje škola.

Podpůrná opatření jsou rozdělena do pěti stupňů (podle organizační, pedagogické a finanční náročnosti), u dětí nadaných do čtyř stupňů. Podpůrná opatření prvního stupně uplatňuje škola bez doporučení školského poradenského zařízení. Podpůrná opatření od druhého stupně lze realizovat pouze s doporučením školského poradenského zařízení po projednání se školou a zákonným zástupcem dítěte.

Individuální vzdělávací plán (dále IVP) se zpracovává na základě doporučení školského poradenského zařízení pro děti s přiznanými podpůrnými opatřeními od druhého stupně. Školské poradenské zařízení zpravidla IVP nedoporučuje, pokud jsou všechny důležité informace pro vzdělávání dítěte uvedeny v doporučení. Východiskem pro tvorbu individuálního vzdělávacího plánu je školní vzdělávací program.

- **Pravidla a průběh tvorby, realizace a vyhodnocení PLPP (opatření prvního stupně)**

Opatření prvního stupně je poskytováno po rozhodnutí ředitelky školy. Poskytování podpůrného opatření škola průběžně vyhodnocuje. Nejpozději po třech měsících od zahájení poskytování podpůrného opatření škola vyhodnotí, zda opatření vede k naplnění stanovených cílů. Pokud tomu tak není, doporučí škola zákonnému zástupci dítěte využití pomoci školského poradenského zařízení (pedagogicko-psychologická poradna, speciálně pedagogické centrum, středisko výchovné péče). Škola poskytuje podpůrné opatření prvního stupně až do doby, než školské poradenské zařízení vydá doporučení k zahájení poskytování podpůrných opatření druhého až pátého stupně (u dětí nadaných druhého až čtvrtého stupně).

V případě, kdy pro poskytování podpůrných opatření prvního stupně nepostačuje samotné zohlednění individuálních vzdělávacích potřeb dítěte při vzdělávání, zpracuje škola plán pedagogické podpory (dále jen PLPP). PLPP sestavují učitelky. V případě potřeby požádají o spolupráci speciálního pedagoga školy. PLPP má písemnou podobu. Obsahuje zejména popis obtíží a speciálních vzdělávacích potřeb dítěte, podpůrná opatření prvního stupně, stanovení cílů podpory a způsobu vyhodnocování naplňování plánu. Ředitelka školy stanoví termín přípravy PLPP a organizuje společné schůzky s rodiči, pedagogy i dítětem samotným. Konečné schválení PLPP je plně v kompetenci ředitelky školy. Třídní učitelky odpovídají za seznámení zákonných zástupců dítěte s konečnou podobou PLPP. Vyhodnocení naplnění cílů PLPP proběhne po třech měsících jeho realizace na společné schůzce učitelek a ředitelky školy. Konečné rozhodnutí o dalším postupu je v kompetenci ředitelky školy.

- **Pravidla a průběh tvorby, realizace a vyhodnocení IVP (opatření od druhého stupně)**

IVP je určeno pro děti s přiznanými podpůrnými opatřeními od druhého stupně. Podmínkou zpracování IVP je doporučení školského poradenského zařízení. IVP vytvářejí s pověřením ředitelky školy třídní učitelky. V případě potřeby požádají o spolupráci speciální pedagogy školy. IVP má písemnou podobu, je zpracován nejpozději do jednoho měsíce ode dne, kdy škola obdržela doporučení. IVP lze doplňovat a upravovat dle potřeb žáka kdykoli v průběhu školního roku. Schválení IVP je plně v kompetenci ředitelky školy, stejně tak závěrečné projednání IVP se zákonným zástupcem a získání jeho informovaného souhlasu. Jedenkrát ročně proběhne po dohodě s příslušným pracovníkem školského poradenského zařízení vyhodnocení plnění IVP. Za vyhodnocení plnění IVP odpovídají třídní učitelky.

5.5 Popis zajištění průběhu vzdělávání dětí od dvou do tří let

Vzdělávání dětí od dvou do tří let má svá specifika. Mateřská škola je pro dítě místem, kde nejčastěji získává první sociální zkušenost mimo svoji rodinu. Pro dítě i jeho nejbližší představuje zahájení docházky do mateřské školy velkou změnu. Naší snahou je podpořit co nejúspěšnější adaptaci dítěte v mateřské škole.

Při vstupu dítěte do mateřské školy uplatňujeme individuální adaptační režim dle individuálních potřeb dětí a domluvy pedagogů s rodiči (viz kapitola 3.4). Dítěti umožňujeme používat v průběhu vzdělávání specifické pomůcky pro zajištění pocitu bezpečí a jistoty. Vzdělávací činnosti realizujeme individuálně nebo v menších skupinách podle potřeby a volby dětí. Učitelka uplatňuje k dítěti laskavě důsledný přístup. Naprosto nezbytná je úzká spolupráce s rodiči.

6. Vzdělávací obsah

Výchovně vzdělávací práce mateřské školy je rozvržena do tří let. To je období, po které zpravidla většina dětí navštěvuje MŠ. V tomto období směřujeme k vytváření základů klíčových kompetencí:

- kompetence k učení
- kompetence k řešení problémů
- kompetence komunikativní
- kompetence sociální a personální
- kompetence činnostní a občanské

Některé dílčí cíle výchovně vzdělávací činnosti je nutné naplňovat každodenními činnostmi a jejich důsledným dodržováním. Nedají se plánovat pouze v tématu. Jde zejména o

- dodržování stanovených pravidel chování a bezpečnosti, vytvořených spolu s dětmi
- kulturní stolování
- samostatné provádění osobní hygieny a dalších sebeobslužných činností
- dodržování základních společenských norem komunikace a chování

Realizace - prožitkové učení dítěte a pedagogická činnost učitelky

Prožitkové učení je založeno na citovém prožívání a osobních zkušenostech, zasahuje celou osobnost toho, kdo se učí, ať je to dítě nebo dospělý. V předškolním věku se dítě učí především tím, že něco dělá a že to, co dělá, prožívá. Je to učení v širším slova smyslu, spontánní, kterému dáváme přednost před učením řízeným, organizovaným. Nezastupitelné místo ve vzdělávání dětí zaujímá hra.

Pedagogická činnost učitelky vychází z poznání každého dítěte – pozorováním v přirozeném prostředí především při hře. Poznatky o dítěti si zaznamenává a vyvozuje závěry pro další práci. Získávání poznatků o dítěti pomáhá ke stanovení postupných kroků jeho dalšího zdravého rozvoje.

Plánování vychází z konkrétních podmínek školy a třídy, zaměřuje se více na děti, jejich činnosti, pocity, prožitky a zážitky. Děti získávají obecné dovednosti a poznatky potřebné pro život za pomoci praktických činností.

Tvůrčí přístup uplatňuje učitelka především při tvorbě třídního vzdělávacího programu. Vychází z reálných možností mateřské školy a životních situací, s nimiž se dítě v MŠ setkává. Plánování ve třídách vychází ze znalostí dětí a vyhodnocení předcházející etapy.

Vzdělávací obsah je naplňován v rámci pěti vzdělávacích oblastí:

- ***Dítě a jeho tělo*** – biologická oblast (učitelka v rámci oblasti stimuluje a podporuje růst a neurosvalový vývoj dítěte, jeho fyzickou pohodu, tělesnou zdatnost, pohybovou a zdravotní kulturu, podporuje rozvoj jeho pohybových i manipulačních dovedností, učí jej sebeobslužným dovednostem, zdravým životním návykům a postojům).
- ***Dítě a jeho psychika*** – psychologická oblast (učitelka v rámci oblasti podporuje duševní pohodu, psychickou zdatnost a odolnost dítěte, rozvoj jeho intelektu, řeči a jazyka, poznávacích procesů a funkcí, citů i vůle, sebepojetí a sebenahlížení, kreativitu a sebevyjádření, stimuluje osvojování a rozvoj vzdělávacích dovedností a povzbuzuje jej v dalším rozvoji, poznávání a učení).
- ***Dítě a ten druhý*** – interpersonální oblast (snahou učitelky v rámci této oblasti je podpora utváření vztahů dítěte k jinému dítěti či dospělému, posilování, kultivování a obohacování jejich vzájemné komunikace, zajišťování pohody těchto vztahů).
- ***Dítě a společnost*** – sociálně-kulturní oblast (vzdělávacím záměrem učitelky v rámci sociálně-kulturní oblasti je uvést dítě do společenství ostatních lidí a do pravidel soužití s ostatními, uvést jej do světa materiálních i duchovních hodnot, do světa kultury a umění, pomoci dítěti osvojit si potřebné dovednosti, návyky i postoje, umožnit mu aktivně se podílet na utváření společenské pohody ve svém sociálním prostředí).
- ***Dítě a svět*** – environmentální oblast (snahou učitelky v této oblasti je založit u dítěte povědomí o okolním světě a jeho dění, o vlivu člověka na životní prostředí a vytvořit základy pro jeho otevřený a odpovědný postoj k životnímu prostředí).

Pravidla soužití jsou součástí třídního vzdělávacího programu, na jejichž vyvozování se podílejí děti a jsou s nimi seznámeni rodiče.

Plánování třídního kurikula je odvozeno z integrovaných bloků, dílčích témat a z ročního tematického plánu. Každé dílčí téma je vymezeno záměrem (dílčí vzdělávací cíle – co učitel u dítěte podporuje) vzdělávací nabídkou, kterou bude záměr naplňován a očekávanými výstupy (co dítě na konci předškolního období zpravidla dokáže). Třídní kurikulum a výsledky vzdělávání svěřených dětí jsou zcela v kompetenci učitelek.

Vzdělávací obsah je zpracován do čtyř integrovaných bloků. Integrované bloky učitelky člení do dílčích témat a v Třídních vzdělávacích programech je podrobně rozpracují. Dílčí vzdělávací cíle a očekávané výstupy vycházejí z pěti výše uvedených oblastí předškolního vzdělávání. Oblasti se vzájemně prolínají, ovlivňují a vytvářejí nedělitelný celek. Volba

dílčích vzdělávacích cílů o očekávaných výstupů vychází vždy z věkových a vývojových zákonitostí dětí.

Ústřední myšlenkou, kterou jsme si zvolili pro výchovně vzdělávací práci školy a která nás provází ve všech tématech je motto – RADOSTNĚ OBJEVUJEME SVĚT. Tato vize prolíná všemi čtyřmi integrovanými bloky.

Integrovaný blok č. I: Poznávám sám sebe

Vítáme tě ve školce
Dodržujeme pravidla
Je nám spolu dobře
Chci být zdravý
Čím budu

Integrovaný blok č. II: Svět je plný zážitků

Kouzelný advent
Těšíme se na Vánoce
Karneval ve školce
Svátky jara
Svátek matek
Všechny děti mají svátek

Integrovaný blok č. III: Koloběh přírody

Podzim klepe na dveře
Sklízíme plody podzimu
Paní zima kraluje
Zimní radovánky
Život ve volné přírodě
Jarní probuzení
Máme rádi zvířata
Přichází léto

Integrovaný blok č. IV: Objevujeme svět

Moje rodina
Věci kolem nás
Co děláme celý den
Z pohádky do pohádky
Hrajeme si na školu
Děti pozor červená
Exotická zvířata
Naše Země je kulatá
Hurá na prázdniny

6.1 Integrovaný blok č. I: Poznávám sám sebe

Charakteristika integrovaného bloku:

Záměrem integrovaného bloku je podpora zdraví, bezpečí a pohody, rozvoj orientace dítěte v prostředí i v životě tohoto prostředí, posilování zvědavosti. Integrovaný blok je rovněž zaměřen na vytváření co nejlepších podmínek a podporu osamostatňování se dítěte v prostředí mateřské školy, uvědomění si vlastního těla i sebe sama jako svébytné osobnosti. Činnosti směřují k prožívání osobní identity a rolí, kterými dítě prochází nebo s nimiž se setkává. Postupně získává schopnosti řídit svoje chování.

Dílčí témata:

Vítáme tě ve školce - září
Dodržujeme pravidla - září
Je nám spolu dobře - září
Chci být zdravý - listopad
Čím budu - květen

1. Vzdělávací oblast „Dítě a jeho tělo“

Dílčí vzdělávací cíle (co učitel u dítěte podporuje)

- uvědomění si vlastního těla
- rozvoj pohybových schopností a zdokonalování dovedností v oblasti hrubé i jemné motoriky (koordinace a rozsahu pohybu, dýchání, koordinace ruky a oka apod.), ovládání pohybového aparátu a tělesných funkcí
- rozvoj a užívání všech smyslů
- rozvoj fyzické i psychické zdatnosti
- osvojení si věku přiměřených praktických dovedností
- osvojení si poznatků o těle a jeho zdraví, o pohybových činnostech a jejich kvalitě
- osvojení si poznatků a dovedností důležitých k podpoře zdraví, bezpečí, osobní pohody i pohody prostředí
- vytváření zdravých životních návyků a postojů jako základů zdravého životního stylu

Očekávané výstupy (co dítě na konci předškolního období zpravidla dokáže)

- zachovávat správné držení těla
- zvládat základní pohybové dovednosti a prostorovou orientaci, běžné způsoby pohybu v různém prostředí (zvládat překážky, házet a chytat míč, užívat různé náčiní, pohybovat se ve skupině dětí, pohybovat se na sněhu, ledu, ve vodě, v písku)

- zvládat sebeobsluhu, uplatňovat základní kulturně hygienické a zdravotně preventivní návyky (starat se o osobní hygienu, přijímat stravu a tekutinu, umět stolovat, postarat se o sebe a své osobní věci, oblékat se, svlékat, obouvat apod.)
- zvládat jednoduchou obsluhu a pracovní úkony (postarat se o hračky, pomůcky, uklidit po sobě, udržovat pořádek, zvládat jednoduché úklidové práce, práce na zahradě apod.)
- pojmenovat části těla, některé orgány (včetně pohlavních), znát jejich funkce, mít povědomí o těle a jeho vývoji, (o narození, růstu těla a jeho proměnách), znát základní pojmy užívané ve spojení se zdravím, s pohybem a sportem
- rozlišovat, co prospívá zdraví a co mu škodí; chovat se tak, aby v situacích pro dítě běžných a jemu známých neohrožovalo zdraví, bezpečí a pohodu svou ani druhých
- mít povědomí o významu péče o čistotu a zdraví, o významu aktivního pohybu a zdravé výživy
- mít povědomí o některých způsobech ochrany osobního zdraví a bezpečí a o tom, kde v případě potřeby hledat pomoc (kam se obrátit, koho přivolat, jakým způsobem apod.)
- zacházet s běžnými předměty denní potřeby, hračkami, pomůckami, drobnými nástroji, sportovním náčiním a nářadím, výtvarnými pomůckami a materiály, jednoduchými hudebními nástroji, běžnými pracovními pomůckami

Vzdělávací nabídka *(co učitel dítěti nabízí)*

- lokomoční pohybové činnosti (chůze, běh, skoky a poskoky, lezení), nelokomoční pohybové činnosti (změny poloh a pohybů těla na místě) a jiné činnosti (základní gymnastika, turistika, sezonní činnosti, míčové hry apod.)
- manipulační činnosti a jednoduché úkony s předměty, pomůckami, nástroji, náčiním, materiálem; činnosti seznamující děti s věcmi, které je obklopují, a jejich praktickým používáním
- zdravotně zaměřené činnosti (vyrovnávací, protahovací, uvolňovací, dechová, relaxační cvičení)
- konstruktivní a grafické činnosti
- jednoduché pracovní a sebeobslužné činnosti v oblasti osobní hygieny, stolování, oblékání, úklidu, úpravy prostředí apod.
- činnosti zaměřené k poznávání lidského těla a jeho částí
- příležitosti a činnosti směřující k ochraně zdraví, osobního bezpečí a vytváření zdravých životních návyků
- činnosti relaxační a odpočinkové, zajišťující zdravou atmosféru a pohodu prostředí
- příležitosti a činnosti směřující k prevenci úrazů (hrozících při hrách, pohybových činnostech a dopravních situacích, při setkávání s cizími lidmi), k prevenci nemoci, nezdravých návyků a závislost

2. Vzdělávací oblast „Dítě a jeho psychika“

a) Jazyk a řeč

Dílčí vzdělávací cíle (co učitel u dítěte podporuje)

- rozvoj řečových schopností a jazykových dovedností receptivních (vnímání, naslouchání, porozumění) i produktivních (výslovnosti, vytváření pojmů, mluvního projevu, vyjadřování)
- rozvoj komunikativních dovedností (verbálních i neverbálních) a kultivovaného projevu

Očekávané výstupy (co dítě na konci předškolního období zpravidla dokáže)

- správně vyslovovat, ovládat dech, tempo i intonaci řeči
- pojmenovat většinu toho, čím je obklopeno
- vyjadřovat samostatně a smysluplně myšlenky, nápady, pocity, mínění a úsudky ve vhodně zformulovaných větách
- vést rozhovor (naslouchat druhým, vyčkat, až druhý dokončí myšlenku, sledovat řečníka i obsah, ptát se)
- domluvit se slovy i gesty, improvizovat
- porozumět slyšenému (zachytit hlavní myšlenku příběhu, sledovat děj a zopakovat jej ve správných větách)
- formulovat otázky, odpovídat, hodnotit slovní výkony, slovně reagovat
- učit se nová slova a aktivně je používat (ptát se na slova, kterým nerozumí)

Vzdělávací nabídka (co učitel dítěti nabízí)

- společné diskuse, rozhovory, individuální a skupinová konverzace (vyprávění zážitků, příběhů, vyprávění podle skutečnosti i podle obrazového materiálu, podle vlastní fantazie, sdělování slyšeného druhým apod.)
- komentování zážitků a aktivit, vyřizování vzkazů a zpráv
- samostatný slovní projev na určité téma
- poslech čtených či vyprávěných pohádek a příběhů, sledování filmových a divadelních pohádek a příběhů
- vyprávění toho, co dítě slyšelo nebo co zhlédlo
- prohlížení a „čtení“ knížek

b) Poznávací schopnosti a funkce, představivost a fantazie, myšlenkové operace

Dílčí vzdělávací cíle (co učitel u dítěte podporuje)

- posilování přirozených poznávacích citů (zvědavosti, zájmu, radosti z objevování apod.)
- vytváření pozitivního vztahu k intelektuálním činnostem a k učení, podpora a rozvoj zájmu o učení

Očekávané výstupy *(co dítě na konci předškolního období zpravidla dokáže)*

- záměrně se soustředit na činnost a udržet pozornost
- poznat a pojmenovat většinu toho, čím je obklopeno
- vnímat, že je zajímavé dozvědět se nové věci, využívat zkušenosti k učení

Vzdělávací nabídka *(co učitel dítěti nabízí)*

- motivovaná manipulace s předměty, zkoumání jejich vlastností
- spontánní hra, volné hry a experimenty s materiálem a předměty
- námětové hry a činnosti
- hry nejrůznějšího zaměření podporující tvořivost, představivost a fantazii (kognitivní, imaginativní, výtvarné, konstruktivní, hudební, taneční či dramatické aktivity)
- hry a praktické úkony procvičující orientaci v prostoru i v rovině

c) Sebepojetí, city, vůle

Dílčí vzdělávací cíle *(co učitel u dítěte podporuje)*

- poznávání sebe sama, rozvoj pozitivních citů ve vztahu k sobě (uvědomění si vlastní identity, získání sebevědomí, sebedůvěry, osobní spokojenosti)
- získání relativní citové samostatnosti
- rozvoj schopnosti sebeovládání
- rozvoj schopnosti citové vztahy vytvářet, rozvíjet je a city plně prožívat

Očekávané výstupy *(co dítě na konci předškolního období zpravidla dokáže)*

- odloučit se na určitou dobu od rodičů a blízkých, být aktivní i bez jejich opory
- uvědomovat si svou samostatnost, zaujímat vlastní názory a postoje a vyjadřovat je
- rozhodovat o svých činnostech
- ve známých a opakujících se situacích a v situacích, kterým rozumí, ovládat svoje city a přizpůsobovat jim své chování
- prožívat radost ze zvládnutého a poznaného
- respektovat předem vyjasněná a pochopená pravidla, přijímat vyjasněné a zdůvodněné povinnosti
- uvědomovat si příjemné a nepříjemné citové prožitky (lásku, soucítění, radost, spokojenost i strach, smutek, odmítání), rozlišovat citové projevy v důvěrném (rodinném) a cizím prostředí
- prožívat a dětským způsobem projevovat, co cítí (soucit, radost, náklonnost), snažit se ovládat své afektivní chování (odložit splnění svých osobních přání, zklidnit se, tlumit vztek, zlost, agresivitu apod.)
- zachycovat a vyjadřovat své prožitky (slovně, výtvarně, pomocí hudby, hudebně pohybovou či dramatickou improvizací apod.)

Vzdělávací nabídka *(co učitel dítěti nabízí)*

- spontánní hra
- činnosti zajišťující spokojenost a radost, činnosti vyvolávající veselí a pohodu
- příležitosti a hry pro rozvoj vůle, vytrvalosti a sebeovládání
- cvičení v projevování citů (zvláště kladných), v sebekontrolě a v sebeovládání (zvláště záporných emocí, např. hněvu, zlosti, úzkosti)
- hry na téma rodiny, přátelství apod.
- činnosti zaměřené k poznávání různých lidských vlastností; záměrné pozorování, čím se lidé mezi sebou liší (fyzické i psychické vlastnosti, dovednosti, schopnosti, city, vlastnosti dané pohlavními rozdíly, věkem, zeměpisným místem narození, jazykem) a v čem jsou si podobní
- dramatické činnosti (předvádění a napodobování různých typů chování člověka v různých situacích), mimické vyjadřování nálad (úsměv, pláč, hněv, zloba, údiv, vážnost apod.)
- činnosti vedoucí dítě k identifikaci sebe sama a k odlišení od ostatních

3. Vzdělávací oblast „Dítě a ten druhý“

Dílčí vzdělávací cíle *(co učitel u dítěte podporuje)*

- seznamování s pravidly chování ve vztahu k druhému
- osvojení si elementárních poznatků, schopností a dovedností důležitých pro navazování a rozvíjení vztahů dítěte k druhým lidem
- posilování prosociálního chování ve vztahu k ostatním lidem (v rodině, v mateřské škole, v dětské herní skupině apod.)
- vytváření prosociálních postojů (rozvoj sociální citlivosti, tolerance, respektu, přizpůsobivosti apod.)
- rozvoj interaktivních a komunikativních dovedností verbálních i neverbálních
- rozvoj kooperativních dovedností
- ochrana osobního soukromí a bezpečí ve vztazích s druhými dětmi i dospělými

Očekávané výstupy *(co dítě na konci předškolního období zpravidla dokáže)*

- navazovat kontakty s dospělým, kterému je svěřeno do péče, překonat stud, komunikovat s ním vhodným způsobem, respektovat ho
- porozumět běžným projevům vyjádření emocí a nálad
- přirozeně a bez zábran komunikovat s druhým dítětem, navazovat a udržovat dětská přátelství
- odmítnout komunikaci, která je mu nepříjemná
- uvědomovat si svá práva ve vztahu k druhému, přiznávat stejná práva druhým a respektovat je
- chápat, že všichni lidé (děti) mají stejnou hodnotu, přestože je každý jiný (jinak vypadá, jinak se chová, něco jiného umí či neumí apod.), že osobní, resp. osobnostní odlišnosti jsou přirozené

- uplatňovat své individuální potřeby, přání a práva s ohledem na druhého (obhajovat svůj postoj nebo názor, respektovat jiný postoj či názor), přijímat a uzavírat kompromisy, řešit konflikt dohodou
- spolupracovat s ostatními
- dodržovat dohodnutá a pochopená pravidla vzájemného soužití a chování doma, v mateřské škole, na veřejnosti, dodržovat herní pravidla
- respektovat potřeby jiného dítěte, dělit se s ním o hračky, pomůcky, pamlsky, rozdělit si úkol s jiným dítětem apod.
- vnímat, co si druhý přeje či potřebuje, vycházet mu vstříc (chovat se citlivě a ohleduplně k slabšímu či postiženému dítěti, mít ohled na druhého a soucítit s ním, nabídnout mu pomoc apod.)
- bránit se projevům násilí jiného dítěte, ubližování, ponižování apod.
- chovat se obezřetně při setkání s neznámými dětmi, staršími i dospělými jedinci,
- v případě potřeby požádat druhého o pomoc (pro sebe i pro jiné dítě)

Vzdělávací nabídka *(co učitel dítěti nabízí)*

- běžné verbální i neverbální komunikační aktivity dítěte s druhým dítětem i s dospělým
- sociální a interaktivní hry, hraní rolí, dramatické činnosti, hudební a hudebně pohybové hry, výtvarné hry a etudy
- společenské hry, společné aktivity nejrůznějšího zaměření
- kooperativní činnosti ve dvojicích, ve skupinkách
- společná setkávání, povídání, sdílení a aktivní naslouchání druhému
- aktivity podporující sbližování dětí
- aktivity podporující uvědomování si vztahů mezi lidmi (kamarádství, přátelství, vztahy mezi oběma pohlavími, úcta ke stáří apod.)
- hry, přirozené i modelové situace, při nichž se dítě učí přijímat a respektovat druhého
- činnosti zaměřené na porozumění pravidlům vzájemného soužití a chování, spolupodílení se na jejich tvorbě
- hry a činnosti, které vedou děti k ohleduplnosti k druhému, k ochotě rozdělit se s ním, půjčit hračku, střídat se, pomoci mu, ke schopnosti vyřešit vzájemný spor apod.
- činnosti zaměřené na poznávání sociálního prostředí, v němž dítě žije – rodina (funkce rodiny, členové rodiny a vztahy mezi nimi, život v rodině, rodina ve světě zvířat), mateřská škola (prostředí, vztahy mezi dětmi i dospělými, kamarádi)

4. Vzdelávací oblast „Dítě a společnost“

Dílčí vzdělávací cíle *(co učitel u dítěte podporuje)*

- poznávání pravidel společenského soužití a jejich spoluvytváření v rámci přirozeného sociokulturního prostředí, porozumění základním projevům neverbální komunikace obvyklým v tomto prostředí
- rozvoj schopnosti žít ve společenství ostatních lidí (spolupracovat, spolupodílet se), přináležet k tomuto společenství (ke třídě, k rodině, k ostatním dětem) a vnímat a přijímat základní hodnoty v tomto společenství uznávané

- rozvoj základních kulturně společenských postojů, návyků a dovedností dítěte, rozvoj schopnosti projevat se autenticky, chovat se autonomně, prosociálně a aktivně se přizpůsobovat společenskému prostředí a zvládat jeho změny
- vytvoření povědomí o mezilidských morálních hodnotách

Očekávané výstupy (*co dítě na konci předškolního období zpravidla dokáže*)

- uplatňovat návyky v základních formách společenského chování ve styku s dospělými i s dětmi (zdravit známé děti i dospělé, rozloučit se, poprosit, poděkovat, vzít si slovo, až když druhý domluví, požádat o pomoc, vyslechnout sdělení, uposlechnout pokyn apod.)
- pochopit, že každý má ve společenství (v rodině, ve třídě, v herní skupině) svou roli, podle které je třeba se chovat
- chovat se a jednat na základě vlastních pohnutek a zároveň s ohledem na druhé
- začlenit se do třídy a zařadit se mezi své vrstevníky, respektovat jejich rozdílné vlastnosti, schopnosti a dovednosti
- porozumět běžným neverbálním projevům citových prožitků a nálad druhých
- adaptovat se na život ve škole, aktivně zvládat požadavky plynoucí z prostředí školy i jeho běžných proměn (vnímat základní pravidla jednání ve skupině, podílet se na nich a řídit se jimi, podřídit se rozhodnutí skupiny, přizpůsobit se společnému programu, spolupracovat, přijímat autoritu) a spoluvytvářet v tomto společenství prostředí pohody
- vyjednávat s dětmi i dospělými ve svém okolí, domluvit se na společném řešení (v jednoduchých situacích samostatně, jinak s pomocí)
- utvořit si základní dětskou představu o pravidlech chování a společenských normách, co je v souladu s nimi a co proti nim a ve vývojově odpovídajících situacích se podle této představy chovat (doma, v mateřské škole i na veřejnosti)
- chovat se zdvořile, přistupovat k druhým lidem, k dospělým i k dětem, bez předsudků, s úctou k jejich osobě, vážit si jejich práce a úsilí
- dodržovat pravidla her a jiných činností, jednat spravedlivě, hrát férově
- uvědomovat si, že ne všichni lidé respektují pravidla chování, že se mohou chovat neočekávaně, proti pravidlům, a tím ohrožovat pohodu i bezpečí druhých; odmítat společensky nežádoucí chování (např. lež, nespravedlnost, ubližování, lhostejnost či agresivitu), chránit se před ním a v rámci svých možností se bránit jeho důsledkům (vyhýbat se komunikaci s lidmi, kteří se takto chovají)
- zacházet šetrně s vlastními i cizími pomůckami, hračkami, věcmi denní potřeby, s knížkami, s penězi apod.
- vnímat umělecké a kulturní podněty, pozorně poslouchat, sledovat se zájmem literární, dramatické či hudební představení a hodnotit svoje zážitky (říci, co bylo zajímavé, co je zaujalo)

Vzdělávací nabídka (*co učitel dítěti nabízí*)

- běžné každodenní setkávání s pozitivními vzory vztahů a chování
- aktivity vhodné pro přirozenou adaptaci dítěte v prostředí mateřské školy

- spoluvytváření přiměřeného množství jasných a smysluplných pravidel soužití ve třídě
- různorodé společné hry a skupinové aktivity (námětové hry, dramatizace, konstruktivní a výtvarné projekty apod.) umožňující dětem spolupodílet se na jejich průběhu i výsledcích
- hry zaměřené k poznávání a rozlišování různých společenských rolí (dítě, dospělý, rodič, učitelka, žák, role dané pohlavím, profesní role, herní role) a osvojování si rolí, do nichž se dítě přirozeně dostává
- aktivity přibližující dítěti pravidla vzájemného styku (zdvořilost, ohleduplnost, tolerance, spolupráce) a mravní hodnoty (dobro, zlo, spravedlnost, pravda, upřímnost, otevřenost apod.) v jednání lidí
- hry a praktické činnosti uvádějící dítě do světa lidí, jejich občanského života a práce (využívání praktických ukázek z okolí dítěte, tematické hry seznamující dítě s různými druhy zaměstnání, řemesel a povolání, s různými pracovními činnostmi a pracovními předměty, praktická manipulace s některými pomůckami a nástroji, provádění jednoduchých pracovních úkonů a činností apod.)

5. Vzdělávací oblast „Dítě a svět“

Dílčí vzdělávací cíle *(co učitel u dítěte podporuje)*

- seznamování s místem a prostředím, ve kterém dítě žije, a vytváření pozitivního vztahu k němu
- osvojení si poznatků a dovedností potřebných k vykonávání jednoduchých činností v péči o okolí při spoluvytváření zdravého a bezpečného prostředí a k ochraně dítěte před jeho nebezpečnými vlivy
- rozvoj úcty k životu ve všech jeho formách

Očekávané výstupy *(co dítě na konci předškolního období zpravidla dokáže)*

- orientovat se bezpečně ve známém prostředí i v životě tohoto prostředí (doma, v budově mateřské školy, v blízkém okolí)
- zvládat běžné činnosti a požadavky kladené na dítě i jednoduché praktické situace, které se doma a v mateřské škole opakují, chovat se přiměřeně a bezpečně doma i na veřejnosti (na ulici, na hřišti, v obchodě, u lékaře apod.)
- osvojovat si elementární poznatky o okolním prostředí, které jsou dítěti blízké, pro ně smysluplné a přínosné, zajímavé a jemu pochopitelné a využitelné pro další učení a životní praxi

Vzdělávací nabídka *(co učitel dítěti nabízí)*

- poučení o možných nebezpečných situacích a dítěti dostupných způsobech, jak se chránit (dopravní situace, manipulace s některými předměty a přístroji, kontakt se zvířaty, léky, jedovaté rostliny, běžné chemické látky, technické přístroje, objekty a jevy, požár, povodeň a jiné nebezpečné situace a další nepříznivé přírodní a povětrnostní jevy), využívání praktických ukázek varujících dítě před nebezpečím

- praktické užívání technických přístrojů, hraček a dalších předmětů a pomůcek, se kterými se dítě běžně setkává
- přirozené i zprostředkované poznávání přírodního okolí, sledování rozmanitostí a změn v přírodě (živá i neživá příroda, přírodní jevy a děje, rostliny, živočichové, krajina a její ráz, podnebí, počasí, ovzduší, roční období)
- práce s literárními texty, s obrazovým materiálem, využívání encyklopedií a dalších médií
- kognitivní činnosti (kladení otázek a hledání odpovědí, diskuse nad problémem, vyprávění, poslech, objevování)

6.2 Integrovaný blok č. II: Svět je plný zážitků

Charakteristika integrovaného bloku:

Integrovaný blok se věnuje rozvoji komunikačních schopností dětí v mateřské škole. V rámci svátků, zvyků a tradic se děti učí vzájemně si pomáhat a spolupracovat, domluvit se, být tolerantní, řešit vzniklé situace, porozumět vztahům mezi lidmi. Vytváří si tak základní návyky společenského chování.

Dílčí témata:

- Kouzelný advent - prosinec
- Těšíme se na Vánoce - prosinec
- Karneval ve školce - únor
- Svátky jara – březen (duben)
- Svátek matek - květen
- Všechny děti mají svátek - červen

1. Vzdělávací oblast „Dítě a jeho tělo“

Dílčí vzdělávací cíle (co učitel u dítěte podporuje)

- uvědomění si vlastního těla
- rozvoj pohybových schopností a zdokonalování dovedností v oblasti hrubé i jemné motoriky (koordinace a rozsahu pohybu, dýchání, koordinace ruky a oka apod.), ovládnutí pohybového aparátu a tělesných funkcí
- rozvoj a užívání všech smyslů
- rozvoj fyzické i psychické zdatnosti
- osvojení si věku přiměřených praktických dovedností

Očekávané výstupy (co dítě na konci předškolního období zpravidla dokáže)

- zachovávat správné držení těla
- koordinovat lokomoci a další polohy a pohyby těla, sladit pohyb s rytmem a hudbou
- vědomě napodobovat jednoduchý pohyb podle vzoru a přizpůsobit jej podle pokynu
- ovládat dechové svalstvo, sladit pohyb se zpěvem
- vnímat a rozlišovat pomocí všech smyslů (sluchově rozlišovat zvuky a tóny, zrakově rozlišovat tvary předmětů a jiné specifické znaky, rozlišovat vůně, chutě, vnímat hmatem apod.)
- ovládat koordinaci ruky a oka, zvládat jemnou motoriku (zacházet s předměty denní potřeby, s drobnými pomůckami, s nástroji, náčiním a materiálem, zacházet s grafickým a výtvarným materiálem, např. s tužkami, barvami, nůžkami, papírem, modelovací hmotou, zacházet s jednoduchými hudebními nástroji apod.)

- zacházet s běžnými předměty denní potřeby, hračkami, pomůckami, drobnými nástroji, sportovním náčiním a nářadím, výtvarnými pomůckami a materiály, jednoduchými hudebními nástroji, běžnými pracovními pomůckami

Vzdělávací nabídka *(co učitel dítěti nabízí)*

- manipulační činnosti a jednoduché úkony s předměty, pomůckami, nástroji, náčiním, materiálem; činnosti seznamující děti s věcmi, které je obklopují, a jejich praktickým používáním
- smyslové a psychomotorické hry
- konstruktivní a grafické činnosti
- hudební a hudebně pohybové hry a činnosti
- jednoduché pracovní a sebeobslužné činnosti v oblasti osobní hygieny, stolování, oblékání, úklidu, úpravy prostředí apod.
- činnosti relaxační a odpočinkové, zajišťující zdravou atmosféru a pohodu prostředí

2. Vzdělávací oblast „Dítě a jeho psychika“

a) Jazyk a řeč

Dílčí vzdělávací cíle *(co učitel u dítěte podporuje)*

- rozvoj řečových schopností a jazykových dovedností receptivních (vnímání, naslouchání, porozumění) i produktivních (výslovnosti, vytváření pojmů, mluvního projevu, vyjadřování)
- rozvoj komunikativních dovedností (verbálních i neverbálních) a kultivovaného projevu
- osvojení si některých poznatků a dovedností, které předcházejí čtení i psaní, rozvoj zájmu o psanou podobu jazyka i další formy sdělení verbální i neverbální (výtvarné, hudební, pohybové, dramatické)

Očekávané výstupy *(co dítě na konci předškolního období zpravidla dokáže)*

- správně vyslovovat, ovládat dech, tempo i intonaci řeči
- pojmenovat většinu toho, čím je obklopeno
- vyjadřovat samostatně a smysluplně myšlenky, nápady, pocity, mínění a úsudky ve vhodně zformulovaných větách
- vést rozhovor (naslouchat druhým, vyčkat, až druhý dokončí myšlenku, sledovat řečníka i obsah, ptát se)
- domluvit se slovy i gesty, improvizovat
- porozumět slyšenému (zachytit hlavní myšlenku příběhu, sledovat děj a zopakovat jej ve správných větách)
- formulovat otázky, odpovídat, hodnotit slovní výkony, slovně reagovat
- učit se nová slova a aktivně je používat (ptát se na slova, kterým nerozumí)
- učit se z paměti krátké texty (reprodukovat říkanky, písničky, pohádky, zvládnout jednoduchou dramatickou úlohu apod.)

- sledovat a vyprávět příběh, pohádku
- popsat situaci (skutečnou, podle obrázku)
- chápat slovní vtip a humor
- sluchově rozlišovat začáteční a koncové slabiky a hlásky ve slovech
- utvořit jednoduchý rým
- poznat a vymyslet jednoduchá synonyma, homonyma a antonyma
- sledovat očima zleva doprava
- poznat některá písmena a číslice, popř. slova
- poznat napsané své jméno
- projevovat zájem o knížky, soustředěně poslouchat četbu, hudbu, sledovat divadlo, film, užívat telefon

Vzdělávací nabídka *(co učitel dítěti nabízí)*

- artikulační, řečové, sluchové a rytmické hry, hry se slovy, slovní hádanky, vokální činnosti
- společné diskuse, rozhovory, individuální a skupinová konverzace (vyprávění zážitků, příběhů, vyprávění podle skutečnosti i podle obrazového materiálu, podle vlastní fantazie, sdělování slyšeného druhým apod.)
- komentování zážitků a aktivit, vyřizování vzkazů a zpráv
- samostatný slovní projev na určité téma
- poslech čtených či vyprávěných pohádek a příběhů, sledování filmových a divadelních pohádek a příběhů
- vyprávění toho, co dítě slyšelo nebo co zhlédlo
- přednes, recitace, dramatizace, zpěv
- grafické napodobování symbolů, tvarů, čísel, písmen
- prohlížení a „čtení“ knížek
- hry a činnosti zaměřené k poznávání a rozlišování zvuků, užívání gest
- činnosti a příležitosti seznamující děti s různými sdělovacími prostředky (noviny, časopisy, knihy, audiovizuální technika)

b) Poznávací schopnosti a funkce, představivost a fantazie, myšlenkové operace

Díličí vzdělávací cíle *(co učitel u dítěte podporuje)*

- rozvoj, zpřesňování a kultivace smyslového vnímání, přechod od konkrétně názorného myšlení k myšlení slovně-logickému (pojmovému), rozvoj paměti a pozornosti, přechod od bezděčných forem těchto funkcí k úmyslným, rozvoj a kultivace představivosti a fantazie
- rozvoj tvořivosti (tvořivého myšlení, řešení problémů, tvořivého sebevyjádření)
- posilování přirozených poznávacích citů (zvědavosti, zájmu, radosti z objevování apod.)
- vytváření pozitivního vztahu k intelektuálním činnostem a k učení, podpora a rozvoj zájmu o učení
- vytváření základů pro práci s informacemi

Očekávané výstupy *(co dítě na konci předškolního období zpravidla dokáže)*

- vědomě využívat všechny smysly, záměrně pozorovat, postřehovat, všimat si (nového, změněného, chybějícího)
- záměrně se soustředit na činnost a udržet pozornost
- poznat a pojmenovat většinu toho, čím je obklopeno
- přemýšlet, vést jednoduché úvahy a také vyjádřit to, o čem přemýšlí a uvažuje
- chápat prostorové pojmy (vpravo, vlevo, dole, nahoře, uprostřed, za, pod, nad, u, vedle, mezi apod.), elementární časové pojmy (teď, dnes, včera, zítra, ráno, večer, jaro, léto, podzim, zima, rok), orientovat se v prostoru i v rovině, částečně se orientovat v čase
- učit se nazpaměť krátké texty, vědomě si je zapamatovat a vybavit
- řešit problémy, úkoly a situace, myslet kreativně, předkládat „nápady“
- vyjadřovat svou představivost a fantazii v tvořivých činnostech (konstruktivních, výtvarných, hudebních, pohybových či dramatických) i ve slovních výpovědích k nim

Vzdělávací nabídka *(co učitel dítěti nabízí)*

- přímé pozorování přírodních, kulturních i technických objektů i jevů v okolí dítěte, rozhovor o výsledku pozorování
- záměrné pozorování běžných objektů a předmětů, určování a pojmenovávání jejich vlastností (velikost, barva, tvar, materiál, dotek, chuť, vůně, zvuky), jejich charakteristických znaků a funkcí
- motivovaná manipulace s předměty, zkoumání jejich vlastností
- konkrétní operace s materiálem (třídění, přiřazování, uspořádání, odhad, porovnávání apod.)
- spontánní hra, volné hry a experimenty s materiálem a předměty
- námětové hry a činnosti
- hry nejruznějšího zaměření podporující tvořivost, představivost a fantazii (kognitivní, imaginativní, výtvarné, konstruktivní, hudební, taneční či dramatické aktivity)
- hry a činnosti zaměřené ke cvičení různých forem paměti (mechanické a logické, obrazné a pojmové)
- hry a praktické úkony procvičující orientaci v prostoru i v rovině
- činnosti zasvěcující dítě do časových pojmů a vztahů souvisejících s denním řádem, běžnými proměnami a vývojem a přibližující dítěti přirozené časové i logické posloupnosti dějů, příběhů, událostí apod.

c) Sebepojetí, city, vůle

Dílčí vzdělávací cíle *(co učitel u dítěte podporuje)*

- získání relativní citové samostatnosti
- rozvoj schopnosti sebeovládání
- rozvoj schopnosti citové vztahy vytvářet, rozvíjet je a city plně prožívat

- rozvoj poznatků, schopností a dovedností umožňujících pocity, získané dojmy a prožitky vyjádřit
- rozvoj a kultivace mravního i estetického vnímání, cítění a prožívání

Očekávané výstupy *(co dítě na konci předškolního období zpravidla dokáže)*

- uvědomovat si svou samostatnost, zaujímat vlastní názory a postoje a vyjadřovat je rozhodovat o svých činnostech
- ve známých a opakujících se situacích a v situacích, kterým rozumí, ovládat svoje city a přizpůsobovat jim své chování
- uvědomovat si své možnosti i limity (své silné i slabé stránky)
- přijímat pozitivní ocenění i svůj případný neúspěch a vyrovnat se s ním, učit se hodnotit svoje osobní pokroky
- prožívat radost ze zvládnutého a poznaného
- vyvíjet volní úsilí, soustředit se na činnost a její dokončení
- respektovat předem vyjasněná a pochopená pravidla, přijímat vyjasněné a zdůvodněné povinnosti
- zorganizovat hru
- uvědomovat si příjemné a nepříjemné citové prožitky (lásku, soucítění, radost, spokojenost i strach, smutek, odmítání), rozlišovat citové projevy v důvěrném (rodinném) a cizím prostředí
- prožívat a dětským způsobem projevovat, co cítí (soucit, radost, náklonnost), snažit se ovládat své afektivní chování (odložit splnění svých osobních přání, zklidnit se, tlumit vztek, zlost, agresivitu apod.)
- těšit se z hezkých a příjemných zážitků, z přírodních i kulturních krás i setkávání se s uměním
- zachycovat a vyjadřovat své prožitky (slovně, výtvarně, pomocí hudby, hudebně pohybovou či dramatickou improvizací apod.)

Vzdělávací nabídka *(co učitel dítěti nabízí)*

- spontánní hra
- činnosti zajišťující spokojenost a radost, činnosti vyvolávající veselí a pohodu
- činnosti přiměřené silám a schopnostem dítěte a úkoly s viditelným cílem a výsledkem, v nichž může být dítě úspěšné
- činnosti nejrůznějšího zaměření vyžadující (umožňující) samostatné vystupování, vyjadřování, obhajování vlastních názorů, rozhodování a sebehodnocení
- příležitosti a hry pro rozvoj vůle, vytrvalosti a sebeovládání
- cvičení organizačních dovedností
- estetické a tvůrčí aktivity (slovesné, výtvarné, dramatické, literární, hudební, pohybové a další)
- sledování pohádek a příběhů obohacujících citový život dítěte
- hry na téma rodiny, přátelství apod.
- výlety do okolí (do přírody, návštěvy dětských kulturních akcí apod.)

- dramatické činnosti (předvádění a napodobování různých typů chování člověka v různých situacích), mimické vyjadřování nálad (úsměv, pláč, hněv, zloba, údiv, vážnost apod.)
- činnosti vedoucí dítě k identifikaci sebe sama a k odlišení od ostatních

3. Vzdělávací oblast „Dítě a ten druhý“

Dílčí vzdělávací cíle *(co učitel u dítěte podporuje)*

- posilování prosociálního chování ve vztahu k ostatním lidem (v rodině, v mateřské škole, v dětské herní skupině apod.)
- rozvoj interaktivních a komunikativních dovedností verbálních i neverbálních
- rozvoj kooperativních dovedností
- ochrana osobního soukromí a bezpečí ve vztazích s druhými dětmi i dospělými

Očekávané výstupy *(co dítě na konci předškolního období zpravidla dokáže)*

- porozumět běžným projevům vyjádření emocí a nálad
- přirozeně a bez zábrán komunikovat s druhým dítětem, navazovat a udržovat dětská přátelství
- odmítnout komunikaci, která je mu nepříjemná
- uvědomovat si svá práva ve vztahu k druhému, přiznávat stejná práva druhým a respektovat je
- chápat, že všichni lidé (děti) mají stejnou hodnotu, přestože je každý jiný (jinak vypadá, jinak se chová, něco jiného umí či neumí apod.), že osobní, resp. osobnostní odlišnosti jsou přirozené
- uplatňovat své individuální potřeby, přání a práva s ohledem na druhého (obhajovat svůj postoj nebo názor, respektovat jiný postoj či názor), přijímat a uzavírat kompromisy, řešit konflikt dohodou
- spolupracovat s ostatními
- dodržovat dohodnutá a pochopená pravidla vzájemného soužití a chování doma, v mateřské škole, na veřejnosti, dodržovat herní pravidla
- respektovat potřeby jiného dítěte, dělit se s ním o hračky, pomůcky, pamlsky, rozdělit si úkol s jiným dítětem apod.
- vnímat, co si druhý přeje či potřebuje, vycházet mu vstříc (chovat se citlivě a ohleduplně k slabšímu či postiženému dítěti, mít ohled na druhého a soucítit s ním, nabídnout mu pomoc apod.)
- bránit se projevům násilí jiného dítěte, ubližování, ponižování apod.
- chovat se obezřetně při setkání s neznámými dětmi, staršími i dospělými jedinci, v případě potřeby požádat druhého o pomoc (pro sebe i pro jiné dítě)

Vzdělávací nabídka *(co učitel dítěti nabízí)*

- běžné verbální i neverbální komunikační aktivity dítěte s druhým dítětem i s dospělým
- sociální a interaktivní hry, hraní rolí, dramatické činnosti, hudební a hudebně pohybové hry, výtvarné hry a etudy

- společenské hry, společné aktivity nejrůznějšího zaměření
- kooperativní činnosti ve dvojicích, ve skupinkách
- společná setkávání, povídání, sdílení a aktivní naslouchání druhému
- aktivity podporující sblížení dětí
- aktivity podporující uvědomování si vztahů mezi lidmi (kamarádství, přátelství, vztahy mezi oběma pohlavími, úcta ke stáří apod.)
- hry, přirozené i modelové situace, při nichž se dítě učí přijímat a respektovat druhého
- činnosti zaměřené na porozumění pravidlům vzájemného soužití a chování, spolupodílení se na jejich tvorbě
- hry a činnosti, které vedou děti k ohleduplnosti k druhému, k ochotě rozdělit se s ním, půjčit hračku, střídát se, pomoci mu, ke schopnosti vyřešit vzájemný spor apod.
- činnosti zaměřené na poznávání sociálního prostředí, v němž dítě žije – rodina (funkce rodiny, členové rodiny a vztahy mezi nimi, život v rodině, rodina ve světě zvířat), mateřská škola (prostředí, vztahy mezi dětmi i dospělými, kamarádi)
- četba, vyprávění a poslech pohádek a příběhů s etickým obsahem a poučením

4. Vzdělávací oblast „Dítě a společnost“

Dílčí vzdělávací cíle (*co učitel u dítěte podporuje*)

- poznávání pravidel společenského soužití a jejich spoluvytváření v rámci přirozeného sociokulturního prostředí, porozumění základním projevům neverbální komunikace obvyklým v tomto prostředí
- rozvoj schopnosti žít ve společenství ostatních lidí (spolupracovat, spolupodílet se) přináležet k tomuto společenství (ke třídě, k rodině, k ostatním dětem) a vnímat a přijímat základní hodnoty v tomto společenství uznávané
- rozvoj základních kulturně společenských postojů, návyků a dovedností dítěte, rozvoj schopnosti projevat se autenticky, chovat se autonomně, prosociálně a aktivně se přizpůsobovat společenskému prostředí a zvládat jeho změny
- vytvoření povědomí o mezilidských morálních hodnotách
- seznamování se světem lidí, kultury a umění, osvojení si základních poznatků o prostředí, v němž dítě žije
- rozvoj společenského i estetického vkusu

Očekávané výstupy (*co dítě na konci předškolního období zpravidla dokáže*)

- uplatňovat návyky v základních formách společenského chování ve styku s dospělými i s dětmi (zdravit známé děti i dospělé, rozloučit se, poprosit, poděkovat, vzít si slovo, až když druhý domluví, požádat o pomoc, vyslechnout sdělení, uposlechnout pokyn apod.)
- pochopit, že každý má ve společenství (v rodině, ve třídě, v herní skupině) svou roli, podle které je třeba se chovat
- chovat se a jednat na základě vlastních pohnutek a zároveň s ohledem na druhé
- porozumět běžným neverbálním projevům citových prožitků a nálad druhých
- vyjednávat s dětmi i dospělými ve svém okolí, domluvit se na společném řešení

(v jednoduchých situacích samostatně, jinak s pomocí)

- utvořit si základní dětskou představu o pravidlech chování a společenských normách, co je v souladu s nimi a co proti nim a ve vývojově odpovídajících situacích se podle této představy chovat (doma, v mateřské škole i na veřejnosti)
- chovat se zdvořile, přistupovat k druhým lidem, k dospělým i k dětem, bez předsudků, s úctou k jejich osobě, vážit si jejich práce a úsilí
- dodržovat pravidla her a jiných činností, jednat spravedlivě, hrát férově
- uvědomovat si, že ne všichni lidé respektují pravidla chování, že se mohou chovat neočekávaně, proti pravidlům, a tím ohrožovat pohodu i bezpečí druhých; odmítat společensky nežádoucí chování (např. lež, nespravedlnost, ubližování, lhostejnost či agresivitu), chránit se před ním a v rámci svých možností se bránit jeho důsledkům (vyhýbat se komunikaci s lidmi, kteří se takto chovají)
- zacházet šetrně s vlastními i cizími pomůckami, hračkami, věcmi denní potřeby, s knížkami, s penězi apod.
- vnímat umělecké a kulturní podněty, pozorně poslouchat, sledovat se zájmem literární, dramatické či hudební představení a hodnotit svoje zážitky (říci, co bylo zajímavé, co je zaujalo)
- zachycovat skutečnosti ze svého okolí a vyjadřovat své představy pomocí různých výtvarných dovedností a technik (kreslit, používat barvy, modelovat, konstruovat, tvořit z papíru, tvořit a vyrábět z různých jiných materiálů, z přírodnin aj.)
- vyjadřovat se prostřednictvím hudebních a hudebně pohybových činností, zvládat základní hudební dovednosti vokální i instrumentální (zazpívat píseň, zacházet s jednoduchými hudebními nástroji, sledovat a rozlišovat rytmus)

Vzdělávací nabídka (*co učitel dítěti nabízí*)

- běžné každodenní setkávání s pozitivními vzory vztahů a chování
- aktivity vhodné pro přirozenou adaptaci dítěte v prostředí mateřské školy
- spoluvytváření přiměřeného množství jasných a smysluplných pravidel soužití ve třídě
- různorodé společné hry a skupinové aktivity (námetové hry, dramatizace, konstruktivní a výtvarné projekty apod.) umožňující dětem spolupodílet se na jejich průběhu i výsledcích
- přípravy a realizace společných zábav a slavností (oslavvy výročí, slavnosti v rámci zvyků a tradic, sportovní akce, kulturní programy apod.)
- tvůrčí činnosti slovesné, literární, dramatické, výtvarné, hudební, hudebně pohybové, dramatické apod. podněcující tvořivost a nápaditost dítěte, estetické vnímání i vyjadřování a tříbení vkusu
- receptivní slovesné, literární, výtvarné či dramatické činnosti (poslech pohádek, příběhů, veršů, hudebních skladeb a písní, sledování dramatizací, divadelních scének) setkávání se s literárním, dramatickým, výtvarným a hudebním uměním mimo mateřskou školu, návštěvy kulturních a uměleckých míst a akcí zajímavých pro předškolní dítě

- aktivity přibližující dítěti pravidla vzájemného styku (zdvořilost, ohleduplnost, tolerance, spolupráce) a mravní hodnoty (dobro, zlo, spravedlnost, pravda, upřímnost, otevřenost apod.) v jednání lidí
- aktivity přibližující dítěti svět kultury a umění a umožňující mu poznat rozmanitost kultur (výtvarné, hudební a dramatické činnosti, sportovní aktivity, zábavy, účast dětí na kulturních akcích, návštěvy výstav, divadelních a filmových představení, využívání příležitostí seznamujících dítě přirozeným způsobem s různými tradicemi a zvyky běžnými v jeho kulturním prostředí apod.)

5. Vzdělávací oblast „Dítě a svět“

Dílčí vzdělávací cíle (*co učitel u dítěte podporuje*)

- seznamování s místem a prostředím, ve kterém dítě žije, a vytváření pozitivního vztahu k němu
- osvojení si poznatků a dovedností potřebných k vykonávání jednoduchých činností v péči o okolí při spoluvytváření zdravého a bezpečného prostředí a k ochraně dítěte před jeho nebezpečnými vlivy
- rozvoj úcty k životu ve všech jeho formách
- rozvoj schopnosti přizpůsobovat se podmínkám vnějšího prostředí i jeho změnám

Očekávané výstupy (*co dítě na konci předškolního období zpravidla dokáže*)

- orientovat se bezpečně ve známém prostředí i v životě tohoto prostředí (doma, v budově mateřské školy, v blízkém okolí)
- zvládat běžné činnosti a požadavky kladené na dítě i jednoduché praktické situace, které se doma a v mateřské škole opakují, chovat se přiměřeně a bezpečně doma i na veřejnosti (na ulici, na hřišti, v obchodě, u lékaře apod.)
- uvědomovat si nebezpečí, se kterým se může ve svém okolí setkat, a mít povědomí o tom, jak se prakticky chránit (vědět, jak se nebezpečí vyhnout, kam se v případě potřeby obrátit o pomoc)
- osvojovat si elementární poznatky o okolním prostředí, které jsou dítěti blízké, pro ně smysluplné a přínosné, zajímavé a jemu pochopitelné a využitelné pro další učení a životní praxi
- mít povědomí o širším společenském, věcném, přírodním, kulturním i technickém prostředí i jeho dění v rozsahu praktických zkušeností a dostupných praktických ukázek v okolí dítěte
- všimnout si změn a dění v nejbližším okolí
- porozumět, že změny jsou přirozené a samozřejmé (všechno kolem se mění, vyvíjí, pohybuje a proměňuje) a že s těmito změnami je třeba v životě počítat, přizpůsobovat se běžně proměnlivým okolnostem doma i v mateřské škole

Vzdělávací nabídka (*co učitel dítěti nabízí*)

- přirozené pozorování blízkého prostředí a života v něm, okolní přírody, kulturních i technických objektů, vycházky do okolí, výlety

- aktivity zaměřené k získávání praktické orientace v obci (vycházky do ulic, návštěvy obchodů, návštěvy důležitých institucí, budov a dalších pro dítě významných objektů)
- sledování událostí v obci a účast na akcích, které jsou pro dítě zajímavé
- přirozené i zprostředkované poznávání přírodního okolí, sledování rozmanitostí a změn v přírodě (živá i neživá příroda, přírodní jevy a děje, rostliny, živočichové, krajina a její ráz, podnebí, počasí, ovzduší, roční období)
- práce s literárními texty, s obrazovým materiálem, využívání encyklopedií a dalších médií
- kognitivní činnosti (kladení otázek a hledání odpovědí, diskuse nad problémem, vyprávění, poslech, objevování)
- praktické činnosti, na jejichž základě se dítě seznamuje s různými přírodními i umělými látkami a materiály ve svém okolí a jejichž prostřednictvím získává zkušenosti s jejich vlastnostmi (praktické pokusy, zkoumání, manipulace s různými materiály a surovinami)
- pozorování životních podmínek a stavu životního prostředí, poznávání ekosystémů (les, louka, rybník apod.)

6.3 Integrovaný blok č. III: Koloběh přírody

Charakteristika integrovaného bloku:

Děti prožívají svět kolem sebe a probíhající změny v přírodě, odhalují jejich příčiny a souvislosti. Integrovaný blok se zaměřuje na přírodní děje a jevy, na poznání jejich podstaty a dopadu na okolní prostředí. Zaměřuje se také na seznamování s prostředím a společenstvím, ve kterém dítě žije včetně zvládání dějů i neustálých změn. Vytvářejí si povědomí o vlastní sounáležitosti se světem a přírodou.

Dílčí témata:

Podzim klepe na dveře - říjen
Sklízíme plody podzimu - říjen
Paní zima kraluje - leden
Zimní radovánky - leden
Život ve volné přírodě - leden
Jarní probuzení - březen
Máme rádi zvířata - duben
Přichází léto - červen

1. Vzdělávací oblast „Dítě a jeho tělo“

Dílčí vzdělávací cíle (co učitel u dítěte podporuje)

- uvědomění si vlastního těla
- rozvoj pohybových schopností a zdokonalování dovedností v oblasti hrubé i jemné motoriky (koordinace a rozsahu pohybu, dýchání, koordinace ruky a oka apod.), ovládnutí pohybového aparátu a tělesných funkcí
- rozvoj a užívání všech smyslů
- rozvoj fyzické i psychické zdatnosti
- osvojení si věku přiměřených praktických dovedností

Očekávané výstupy (co dítě na konci předškolního období zpravidla dokáže)

- zachovávat správné držení těla
- zvládat základní pohybové dovednosti a prostorovou orientaci, běžné způsoby pohybu v různém prostředí (zvládat překážky, házet a chytat míč, užívat různé náčiní, pohybovat se ve skupině dětí, pohybovat se na sněhu, ledu, ve vodě, v písku)
- koordinovat lokomoci a další polohy a pohyby těla, sladit pohyb s rytmem a hudbou vědomě napodobovat jednoduchý pohyb podle vzoru a přizpůsobit jej podle pokynu ovládat dechové svalstvo, sladit pohyb se zpěvem

- vnímat a rozlišovat pomocí všech smyslů (sluchově rozlišovat zvuky a tóny, zrakově rozlišovat tvary předmětů a jiné specifické znaky, rozlišovat vůně, chutě, vnímat hmatem apod.)
- ovládat koordinaci ruky a oka, zvládat jemnou motoriku (zacházet s předměty denní potřeby, s drobnými pomůckami, s nástroji, náčiním a materiálem, zacházet s grafickým a výtvarným materiálem, např. s tužkami, barvami, nůžkami, papírem, modelovací hmotou, zacházet s jednoduchými hudebními nástroji apod.)
- zvládat jednoduchou obsluhu a pracovní úkony (postarat se o hračky, pomůcky, uklidit po sobě, udržovat pořádek, zvládat jednoduché úklidové práce, práce na zahradě apod.)
- zacházet s běžnými předměty denní potřeby, hračkami, pomůckami, drobnými nástroji, sportovním náčiním a náradím, výtvarnými pomůckami a materiály, jednoduchými hudebními nástroji, běžnými pracovními pomůckami

Vzdělávací nabídka *(co učitel dítěti nabízí)*

- lokomoční pohybové činnosti (chůze, běh, skoky a poskoky, lezení), nelokomoční pohybové činnosti (změny poloh a pohybů těla na místě) a jiné činnosti (základní gymnastika, turistika, sezonní činnosti, míčové hry apod.)
- manipulační činnosti a jednoduché úkony s předměty, pomůckami, nástroji, náčiním, materiálem; činnosti seznamující děti s věcmi, které je obklopují, a jejich praktickým používáním
- smyslové a psychomotorické hry
- konstruktivní a grafické činnosti
- hudební a hudebně pohybové hry a činnosti
- příležitosti a činnosti směřující k ochraně zdraví, osobního bezpečí a vytváření zdravých životních návyků
- příležitosti a činnosti směřující k prevenci úrazů (hrozících při hrách, pohybových činnostech a dopravních situacích, při setkávání s cizími lidmi), k prevenci nemoci, nezdravých návyků a závislostí

2. Vzdelávací oblast „Dítě a jeho psychika“

a) Jazyk a řeč

Dílčí vzdělávací cíle *(co učitel u dítěte podporuje)*

- rozvoj řečových schopností a jazykových dovedností receptivních (vnímání, naslouchání, porozumění) i produktivních (výslovnosti, vytváření pojmů, mluvního projevu, vyjadřování)
- rozvoj komunikativních dovedností (verbálních i neverbálních) a kultivovaného projevu
- osvojení si některých poznatků a dovedností, které předcházejí čtení i psaní, rozvoj zájmu o psanou podobu jazyka i další formy sdělení verbální i neverbální (výtvarné, hudební, pohybové, dramatické)

Očekávané výstupy *(co dítě na konci předškolního období zpravidla dokáže)*

- správně vyslovovat, ovládat dech, tempo i intonaci řeči
- pojmenovat většinu toho, čím je obklopeno
- vyjadřovat samostatně a smysluplně myšlenky, nápady, pocity, mínění a úsudky ve vhodně zformulovaných větách
- vést rozhovor (naslouchat druhým, vyčkat, až druhý dokončí myšlenku, sledovat řečníka i obsah, ptát se)
- domluvit se slovy i gesty, improvizovat
- porozumět slyšenému (zachytit hlavní myšlenku příběhu, sledovat děj a zopakovat jej ve správných větách)
- formulovat otázky, odpovídat, hodnotit slovní výkony, slovně reagovat
- učit se nová slova a aktivně je používat (ptát se na slova, kterým nerozumí)
- učit se z paměti krátké texty (reprodukovat říkanky, písničky, pohádky, zvládnout jednoduchou dramatickou úlohu apod.)
- sledovat a vyprávět příběh, pohádku
- popsat situaci (skutečnou, podle obrázku)
- chápat slovní vtip a humor
- utvořit jednoduchý rým
- poznat a vymyslet jednoduchá synonyma, homonyma a antonyma
- sledovat očima zleva doprava
- poznat některá písmena a číslice, popř. slova
- poznat napsané své jméno
- projevovat zájem o knížky, soustředěně poslouchat četbu, hudbu, sledovat divadlo, film, užívat telefon

Vzdělávací nabídka *(co učitel dítěti nabízí)*

- artikulační, řečové, sluchové a rytmické hry, hry se slovy, slovní hádanky, vokální činnosti
- společné diskuse, rozhovory, individuální a skupinová konverzace (vyprávění zážitků, příběhů, vyprávění podle skutečnosti i podle obrazového materiálu, podle vlastní fantazie, sdělování slyšeného druhým apod.)
- komentování zážitků a aktivit, vyřizování vzkazů a zpráv
- samostatný slovní projev na určité téma
- poslech čtených či vyprávěných pohádek a příběhů, sledování filmových a divadelních pohádek a příběhů
- vyprávění toho, co dítě slyšelo nebo co zhlédlo
- přednes, recitace, dramatizace, zpěv
- prohlížení a „čtení“ knížek
- hry a činnosti zaměřené k poznávání a rozlišování zvuků, užívání gest

- činnosti a příležitosti seznamující děti s různými sdělovacími prostředky (noviny, časopisy, knihy, audiovizuální technika)

b) Poznávací schopnosti a funkce, představivost a fantazie, myšlenkové operace

Díličí vzdělávací cíle *(co učitel u dítěte podporuje)*

- rozvoj, zpřesňování a kultivace smyslového vnímání, přechod od konkrétně názorného myšlení k myšlení slovně-logickému (pojmovému), rozvoj paměti a pozornosti, přechod od bezděčných forem těchto funkcí k úmyslným, rozvoj a kultivace představivosti a fantazie
- rozvoj tvořivosti (tvořivého myšlení, řešení problémů, tvořivého sebevyjádření)
- posilování přirozených poznávacích citů (zvědavosti, zájmu, radosti z objevování apod.)
- vytváření pozitivního vztahu k intelektuálním činnostem a k učení, podpora a rozvoj zájmu o učení
- vytváření základů pro práci s informacemi

Očekávané výstupy *(co dítě na konci předškolního období zpravidla dokáže)*

- vědomě využívat všechny smysly, záměrně pozorovat, postřehovat, všimnout si (nového, změněného, chybějícího)
- záměrně se soustředit na činnost a udržet pozornost
- poznat a pojmenovat většinu toho, čím je obklopeno
- přemýšlet, vést jednoduché úvahy a také vyjádřit to, o čem přemýšlí a uvažuje
- zaměřovat se na to, co je z poznávacího hlediska důležité (odhalovat podstatné znaky, vlastnosti předmětů, nacházet společné znaky, podobu a rozdíl, charakteristické rysy předmětů či jevů a vzájemné souvislosti mezi nimi)
- vnímat, že je zajímavé dozvědět se nové věci, využívat zkušenosti k učení
- chápat prostorové pojmy (vpravo, vlevo, dole, nahoře, uprostřed, za, pod, nad, u, vedle, mezi apod.), elementární časové pojmy (teď, dnes, včera, zítra, ráno, večer, jaro, léto, podzim, zima, rok), orientovat se v prostoru i v rovině, částečně se orientovat v čase
- učit se nazpaměť krátké texty, vědomě si je zapamatovat a vybavit
- vyjadřovat svou představivost a fantazii v tvořivých činnostech (konstruktivních, výtvarných, hudebních, pohybových či dramatických) i ve slovních výpovědích k nim

Vzdělávací nabídka *(co učitel dítěti nabízí)*

- přímé pozorování přírodních, kulturních i technických objektů i jevů v okolí dítěte, rozhovor o výsledku pozorování
- záměrné pozorování běžných objektů a předmětů, určování a pojmenovávání jejich vlastností (velikost, barva, tvar, materiál, dotek, chuť, vůně, zvuky), jejich charakteristických znaků a funkcí
- motivovaná manipulace s předměty, zkoumání jejich vlastností

- konkrétní operace s materiálem (třídění, přiřazování, uspořádání, odhad, porovnávání apod.)
- spontánní hra, volné hry a experimenty s materiálem a předměty
- smyslové hry, nejrůznější činnosti zaměřené na rozvoj a cvičení postřehu a vnímání, zrakové a sluchové paměti, koncentrace pozornosti apod.
- námětové hry a činnosti
- hry nejrůznějšího zaměření podporující tvořivost, představivost a fantazii (kognitivní, imaginativní, výtvarné, konstruktivní, hudební, taneční či dramatické aktivity)
- hry a činnosti zaměřené ke cvičení různých forem paměti (mechanické a logické, obrazné a pojmové)
- činnosti zaměřené na vytváření (chápání) pojmů a osvojování poznatků (vysvětlování, objasňování, odpovědi na otázky, práce s knihou, s obrazovým materiálem, s médií apod.)
- hry a praktické úkony procvičující orientaci v prostoru i v rovině
- činnosti zasvěcující dítě do časových pojmů a vztahů souvisejících s denním řádem, běžnými proměnami a vývojem a přibližující dítěti přirozené časové i logické posloupnosti dějů, příběhů, událostí apod.

c) **Sebepojetí, city, vůle**

Dílčí vzdělávací cíle *(co učitel u dítěte podporuje)*

- získání relativní citové samostatnosti
- rozvoj schopnosti sebeovládání
- rozvoj schopnosti citové vztahy vytvářet, rozvíjet je a city plně prožívat
- rozvoj poznatků, schopností a dovedností umožňujících pocity, získané dojmy a prožitky vyjádřit
- rozvoj a kultivace mravního i estetického vnímání, cítění a prožívání
- získání schopnosti záměrně řídit svoje chování a ovlivňovat vlastní situaci

Očekávané výstupy *(co dítě na konci předškolního období zpravidla dokáže)*

- rozhodovat o svých činnostech
- ve známých a opakujících se situacích a v situacích, kterým rozumí, ovládat svoje city a přizpůsobovat jim své chování
- uvědomovat si své možnosti i limity (své silné i slabé stránky)
- přijímat pozitivní ocenění i svůj případný neúspěch a vyrovnat se s ním, učit se hodnotit svoje osobní pokroky
- prožívat radost ze zvládnutého a poznaného
- vyvíjet volní úsilí, soustředit se na činnost a její dokončení
- respektovat předem vyjasněná a pochopená pravidla, přijímat vyjasněné a zdůvodněné povinnosti
- zorganizovat hru

- uvědomovat si příjemné a nepříjemné citové prožitky (lásku, soucítění, radost, spokojenost i strach, smutek, odmítání), rozlišovat citové projevy v důvěrném (rodinném) a cizím prostředí
- prožívat a dětským způsobem projevovat, co cítí (soucit, radost, náklonnost), snažit se ovládat své afektivní chování (odložit splnění svých osobních přání, zklidnit se, tlumit vztek, zlost, agresivitu apod.)
- být citlivé ve vztahu k živým bytostem, k přírodě i k věcem
- zachycovat a vyjadřovat své prožitky (slovně, výtvarně, pomocí hudby, hudebně pohybovou či dramatickou improvizací apod.)

Vzdělávací nabídka *(co učitel dítěti nabízí)*

- spontánní hra
- činnosti zajišťující spokojenost a radost, činnosti vyvolávající veselí a pohodu
- činnosti přiměřené silám a schopnostem dítěte a úkoly s viditelným cílem a výsledkem, v nichž může být dítě úspěšné
- činnosti nejružnějšího zaměření vyžadující (umožňující) samostatné vystupování, vyjadřování, obhajování vlastních názorů, rozhodování a sebehodnocení
- příležitosti a hry pro rozvoj vůle, vytrvalosti a sebeovládání
- cvičení organizačních dovedností
- estetické a tvůrčí aktivity (slovesné, výtvarné, dramatické, literární, hudební, pohybové a další)
- cvičení v projevování citů (zvláště kladných), v sebekontrolě a v sebeovládání (zvláště záporných emocí, např. hněvu, zlosti, úzkosti)
- hry na téma rodiny, přátelství apod.
- výlety do okolí (do přírody, návštěvy dětských kulturních akcí apod.)

3. Vzdelávací oblast „Dítě a ten druhý“

Dílčí vzdělávací cíle *(co učitel u dítěte podporuje)*

- posilování prosociálního chování ve vztahu k ostatním lidem (v rodině, v mateřské škole, v dětské herní skupině apod.)
- rozvoj interaktivních a komunikativních dovedností verbálních i neverbálních
- rozvoj kooperativních dovedností
- ochrana osobního soukromí a bezpečí ve vztazích s druhými dětmi i dospělými

Očekávané výstupy *(co dítě na konci předškolního období zpravidla dokáže)*

- porozumět běžným projevům vyjádření emocí a nálad
- přirozeně a bez zábran komunikovat s druhým dítětem, navazovat a udržovat dětská přátelství
- odmítnout komunikaci, která je mu nepříjemná
- uvědomovat si svá práva ve vztahu k druhému, přiznávat stejná práva druhým a respektovat je

- chápat, že všichni lidé (děti) mají stejnou hodnotu, přestože je každý jiný (jinak vypadá, jinak se chová, něco jiného umí či neumí apod.), že osobní, resp. osobnostní odlišnosti jsou přirozené
- uplatňovat své individuální potřeby, přání a práva s ohledem na druhého (obhajovat svůj postoj nebo názor, respektovat jiný postoj či názor), přijímat a uzavírat kompromisy, řešit konflikt dohodou
- spolupracovat s ostatními
- dodržovat dohodnutá a pochopená pravidla vzájemného soužití a chování doma, v mateřské škole, na veřejnosti, dodržovat herní pravidla
- respektovat potřeby jiného dítěte, dělit se s ním o hračky, pomůcky, pamlsky, rozdělit si úkol s jiným dítětem apod.
- vnímat, co si druhý přeje či potřebuje, vycházet mu vstříc (chovat se citlivě a ohleduplně k slabšímu či postiženému dítěti, mít ohled na druhého a soucítit s ním, nabídnout mu pomoc apod.)
- bránit se projevům násilí jiného dítěte, ubližování, ponižování apod.
- chovat se obezřetně při setkání s neznámými dětmi, staršími i dospělými jedinci, v případě potřeby požádat druhého o pomoc (pro sebe i pro jiné dítě)

Vzdělávací nabídka *(co učitel dítěti nabízí)*

- běžné verbální i neverbální komunikační aktivity dítěte s druhým dítětem i s dospělým
- sociální a interaktivní hry, hraní rolí, dramatické činnosti, hudební a hudebně pohybové hry, výtvarné hry a etudy
- společenské hry, společné aktivity nejrůznějšího zaměření
- kooperativní činnosti ve dvojicích, ve skupinkách
- společná setkávání, povídání, sdílení a aktivní naslouchání druhému
- aktivity podporující sbližování dětí
- aktivity podporující uvědomování si vztahů mezi lidmi (kamarádství, přátelství, vztahy mezi oběma pohlavími, úcta ke stáří apod.)
- hry, přirozené i modelové situace, při nichž se dítě učí přijímat a respektovat druhého činnosti zaměřené na porozumění pravidlům vzájemného soužití a chování, spolupodílení se na jejich tvorbě
- hry a činnosti, které vedou děti k ohleduplnosti k druhému, k ochotě rozdělit se s ním, půjčit hračku, střídat se, pomoci mu, ke schopnosti vyřešit vzájemný spor apod.
- činnosti zaměřené na poznávání sociálního prostředí, v němž dítě žije – rodina (funkce rodiny, členové rodiny a vztahy mezi nimi, život v rodině, rodina ve světě zvířat), mateřská škola (prostředí, vztahy mezi dětmi i dospělými, kamarádi)
- četba, vyprávění a poslech pohádek a příběhů s etickým obsahem a poučením

4. Vzdelávací oblast „Dítě a společnost“

Dílčí vzdělávací cíle *(co učitel u dítěte podporuje)*

- poznávání pravidel společenského soužití a jejich spoluvytváření v rámci přirozeného sociokulturního prostředí, porozumění základním projevům neverbální komunikace

obvyklým v tomto prostředí

- rozvoj schopnosti žít ve společenství ostatních lidí (spolupracovat, spolupodílet se), přináležet k tomuto společenství (ke třídě, k rodině, k ostatním dětem) a vnímat a přijímat základní hodnoty v tomto společenství uznávané
- rozvoj základních kulturně společenských postojů, návyků a dovedností dítěte, rozvoj schopnosti projevat se autenticky, chovat se autonomně, prosociálně a aktivně se přizpůsobovat společenskému prostředí a zvládat jeho změny
- vytvoření povědomí o mezilidských morálních hodnotách
- seznamování se světem lidí, kultury a umění, osvojení si základních poznatků o prostředí, v němž dítě žije
- vytváření povědomí o existenci ostatních kultur a národností
- vytvoření základů aktivních postojů ke světu, k životu, pozitivních vztahů ke kultuře a umění, rozvoj dovedností umožňujících tyto vztahy a postoje vyjadřovat a projevat
- rozvoj společenského i estetického vkusu

Očekávané výstupy *(co dítě na konci předškolního období zpravidla dokáže)*

- uplatňovat návyky v základních formách společenského chování ve styku s dospělými i s dětmi (zdravit známé děti i dospělé, rozloučit se, poprosit, poděkovat, vzít si slovo, až když druhý domluví, požádat o pomoc, vyslechnout sdělení, uposlechnout pokyn apod.)
- pochopit, že každý má ve společenství (v rodině, ve třídě, v herní skupině) svou roli, podle které je třeba se chovat
- chovat se a jednat na základě vlastních pohnutek a zároveň s ohledem na druhé
- porozumět běžným neverbálním projevům citových prožitků a nálad druhých
- vyjednávat s dětmi i dospělými ve svém okolí, domluvit se na společném řešení (v jednoduchých situacích samostatně, jinak s pomocí)
- utvořit si základní dětskou představu o pravidlech chování a společenských normách, co je v souladu s nimi a co proti nim a ve vývojově odpovídajících situacích se podle této představy chovat (doma, v mateřské škole i na veřejnosti)
- chovat se zdvořile, přistupovat k druhým lidem, k dospělým i k dětem, bez předsudků, s úctou k jejich osobě, vážit si jejich práce a úsilí
- dodržovat pravidla her a jiných činností, jednat spravedlivě, hrát férově
- uvědomovat si, že ne všichni lidé respektují pravidla chování, že se mohou chovat neočekávaně, proti pravidlům, a tím ohrožovat pohodu i bezpečí druhých; odmítat společensky nežádoucí chování (např. lež, nespravedlnost, ubližování, lhostejnost či agresivitu), chránit se před ním a v rámci svých možností se bránit jeho důsledkům (vyhýbat se komunikaci s lidmi, kteří se takto chovají)
- zacházet šetrně s vlastními i cizími pomůckami, hračkami, věcmi denní potřeby, s knížkami, s penězi apod.
- vnímat umělecké a kulturní podněty, pozorně poslouchat, sledovat se zájmem literární, dramatické či hudební představení a hodnotit svoje zážitky (říci, co bylo zajímavé, co je zaujalo)

- zachycovat skutečnosti ze svého okolí a vyjadřovat své představy pomocí různých výtvarných dovedností a technik (kreslit, používat barvy, modelovat, konstruovat, tvořit z papíru, tvořit a vyrábět z různých jiných materiálů, z přírodnin aj.)
- vyjadřovat se prostřednictvím hudebních a hudebně pohybových činností, zvládat základní hudební dovednosti vokální i instrumentální (zazpívat píseň, zacházet s jednoduchými hudebními nástroji, sledovat a rozlišovat rytmus)

Vzdělávací nabídka *(co učitel dítěti nabízí)*

- běžné každodenní setkávání s pozitivními vzory vztahů a chování
- aktivity vhodné pro přirozenou adaptaci dítěte v prostředí mateřské školy
- spoluvytváření přiměřeného množství jasných a smysluplných pravidel soužití ve třídě
- různorodé společné hry a skupinové aktivity (námětové hry, dramatizace, konstruktivní a výtvarné projekty apod.) umožňující dětem spolupodílet se na jejich průběhu i výsledcích
- přípravy a realizace společných zábav a slavností (oslavy výročí, slavnosti v rámci zvyků a tradic, sportovní akce, kulturní programy apod.)
- tvůrčí činnosti slovesné, literární, dramatické, výtvarné, hudební, hudebně pohybové, dramatické apod. podněcující tvořivost a nápaditost dítěte, estetické vnímání i vyjadřování a tříbení vkusu
- receptivní slovesné, literární, výtvarné či dramatické činnosti (poslech pohádek, příběhů, veršů, hudebních skladeb a písní, sledování dramatizací, divadelních scének)
- setkávání se s literárním, dramatickým, výtvarným a hudebním uměním mimo mateřskou školu, návštěvy kulturních a uměleckých míst a akcí zajímavých pro předškolní dítě
- aktivity přibližující dítěti pravidla vzájemného styku (zdvořilost, ohleduplnost, tolerance, spolupráce) a mravní hodnoty (dobro, zlo, spravedlnost, pravda, upřímnost, otevřenost apod.) v jednání lidí
- hry a praktické činnosti uvádějící dítě do světa lidí, jejich občanského života a práce (využívání praktických ukázek z okolí dítěte, tematické hry seznamující dítě s různými druhy zaměstnání, řemesel a povolání, s různými pracovními činnostmi a pracovními předměty, praktická manipulace s některými pomůckami a nástroji, provádění jednoduchých pracovních úkonů a činností apod.)
- aktivity přibližující dítěti svět kultury a umění a umožňující mu poznat rozmanitost kultur (výtvarné, hudební a dramatické činnosti, sportovní aktivity, zábavy, účast dětí na kulturních akcích, návštěvy výstav, divadelních a filmových představení, využívání příležitostí seznamujících dítě přirozeným způsobem s různými tradicemi a zvyky běžnými v jeho kulturním prostředí apod.)

5. Vzdělávací oblast „Dítě a svět“

Dílčí vzdělávací cíle *(co učitel u dítěte podporuje)*

- seznamování s místem a prostředím, ve kterém dítě žije, a vytváření pozitivního vztahu k němu

- vytváření elementárního povědomí o širším přírodním, kulturním i technickém prostředí, o jejich rozmanitosti, vývoji a neustálých proměnách
- pochopení, že změny způsobené lidskou činností mohou prostředí chránit a zlepšovat, ale také poškozovat a ničit
- osvojení si poznatků a dovedností potřebných k vykonávání jednoduchých činností v péči o okolí při spoluvytváření zdravého a bezpečného prostředí a k ochraně dítěte před jeho nebezpečnými vlivy
- rozvoj úcty k životu ve všech jeho formách
- rozvoj schopnosti přizpůsobovat se podmínkám vnějšího prostředí i jeho změnám
- vytvoření povědomí o vlastní sounáležitosti se světem, se živou a neživou přírodou, lidmi, společnostmi, planetou Zemí

Očekávané výstupy *(co dítě na konci předškolního období zpravidla dokáže)*

- orientovat se bezpečně ve známém prostředí i v životě tohoto prostředí (doma, v budově mateřské školy, v blízkém okolí)
- zvládat běžné činnosti a požadavky kladené na dítě i jednoduché praktické situace, které se doma a v mateřské škole opakují, chovat se přiměřeně a bezpečně doma i na veřejnosti (na ulici, na hřišti, v obchodě, u lékaře apod.)
- uvědomovat si nebezpečí, se kterým se může ve svém okolí setkat, a mít povědomí o tom, jak se prakticky chránit (vědět, jak se nebezpečí vyhnout, kam se v případě potřeby obrátit o pomoc)
- osvojovat si elementární poznatky o okolním prostředí, které jsou dítěti blízké, pro ně smysluplné a přínosné, zajímavé a jemu pochopitelné a využitelné pro další učení a životní praxi
- mít povědomí o širším společenském, věcném, přírodním, kulturním i technickém prostředí i jeho dění v rozsahu praktických zkušeností a dostupných praktických ukázek v okolí dítěte
- všimnout si změn a dění v nejbližším okolí
- porozumět, že změny jsou přirozené a samozřejmé (všechno kolem se mění, vyvíjí, pohybuje a proměňuje) a že s těmito změnami je třeba v životě počítat, přizpůsobovat se běžně proměnlivým okolnostem doma i v mateřské škole
- mít povědomí o významu životního prostředí (přírody i společnosti) pro člověka, uvědomovat si, že způsobem, jakým se dítě i ostatní v jeho okolí chovají, ovlivňují vlastní zdraví i životní prostředí
- rozlišovat aktivity, které mohou zdraví okolního prostředí podporovat a které je mohou poškozovat, všimnout si nepořádků a škod, upozornit na ně
- pomáhat pečovat o okolní životní prostředí (dbát o pořádek a čistotu, nakládat vhodným způsobem s odpady, starat se o rostliny, spoluvytvářet pohodu prostředí, chránit přírodu v okolí, živé tvory apod.)

Vzdělávací nabídka *(co učitel dítěti nabízí)*

- přirozené pozorování blízkého prostředí a života v něm, okolní přírody, kulturních i technických objektů, vycházky do okolí, výlety
- aktivity zaměřené k získávání praktické orientace v obci (vycházky do ulic, návštěvy obchodů, návštěvy důležitých institucí, budov a dalších pro dítě významných objektů)
- sledování událostí v obci a účast na akcích, které jsou pro dítě zajímavé
- poučení o možných nebezpečných situacích a dítěti dostupných způsobech, jak se chránit (dopravní situace, manipulace s některými předměty a přístroji, kontakt se zvířaty, léky, jedovaté rostliny, běžné chemické látky, technické přístroje, objekty a jevy, požár, povodeň a jiné nebezpečné situace a další nepříznivé přírodní a povětrnostní jevy), využívání praktických ukázek varujících dítě před nebezpečím
- přirozené i zprostředkované poznávání přírodního okolí, sledování rozmanitostí a změn v přírodě (živá i neživá příroda, přírodní jevy a děje, rostliny, živočichové, krajina a její ráz, podnebí, počasí, ovzduší, roční období)
- práce s literárními texty, s obrazovým materiálem, využívání encyklopedií a dalších médií
- kognitivní činnosti (kladení otázek a hledání odpovědí, diskuse nad problémem, vyprávění, poslech, objevování)
- praktické činnosti, na jejichž základě se dítě seznamuje s různými přírodními i umělými látkami a materiály ve svém okolí a jejichž prostřednictvím získává zkušenosti s jejich vlastnostmi (praktické pokusy, zkoumání, manipulace s různými materiály a surovinami)
- využívání přirozených podnětů, situací a praktických ukázek v životě a okolí dítěte k seznamování dítěte s elementárními dítěti srozumitelnými reáliemi o naší republice pozorování životních podmínek a stavu životního prostředí, poznávání ekosystémů (les, louka, rybník apod.)
- ekologicky motivované herní aktivity (ekohry)
- smysluplné činnosti přispívající k péči o životní prostředí a okolní krajinu, pracovní činnosti, pěstitelské a chovatelské činnosti, činnosti zaměřené k péči o školní prostředí, školní zahradu a blízké okolí

6.4 Integrovaný blok č. IV: Objevujeme svět

Charakteristika integrovaného bloku:

Děti prožívají svět kolem sebe, získávají základní povědomí o okolním světě a jeho dění, o vlivu člověka na životní prostředí (nejbližší okolí až globální problémy) a vytvoření základů pro otevřený a odpovědný postoj dítěte k životnímu prostředí. Děti získávají povšechné znalosti o světě lidí, kultury a techniky. Vytvářejí si povědomí o vlastní sounáležitosti se světem, lidmi, společnostmi a planetou Zemí.

Dílčí témata:

Moje rodina - květen
Věci kolem nás - únor
Co děláme celý den - listopad
Z pohádky do pohádky - únor
Hrajeme si na školu - březen
Děti pozor červená - duben
Exotická zvířata - květen
Naše Země je kulatá - červen
Hurá na prázdniny – červen

1. Vzdělávací oblast „Dítě a jeho tělo“

Dílčí vzdělávací cíle (co učitel u dítěte podporuje)

- uvědomění si vlastního těla
 - rozvoj pohybových schopností a zdokonalování dovedností v oblasti hrubé i jemné motoriky (koordinace a rozsahu pohybu, dýchání, koordinace ruky a oka apod.), ovládnutí pohybového aparátu a tělesných funkcí
 - rozvoj a užívání všech smyslů
 - rozvoj fyzické i psychické zdatnosti
 - osvojení si věku přiměřených praktických dovedností
 - osvojení si poznatků a dovedností důležitých k podpoře zdraví, bezpečí, osobní pohody i pohody prostředí
 - vytváření zdravých životních návyků a postojů jako základů zdravého životního stylu
-
- **Očekávané výstupy** (co dítě na konci předškolního období zpravidla dokáže)
 - zachovávat správné držení těla

- zvládat základní pohybové dovednosti a prostorovou orientaci, běžné způsoby pohybu v různém prostředí (zvládat překážky, házet a chytat míč, užívat různé náčiní, pohybovat se ve skupině dětí, pohybovat se na sněhu, ledu, ve vodě, v písku)
- koordinovat lokomoci a další polohy a pohyby těla, sladit pohyb s rytmem a hudbou vědomě napodobovat jednoduchý pohyb podle vzoru a přizpůsobit jej podle pokynu ovládat dechové svalstvo, sladit pohyb se zpěvem
- vnímat a rozlišovat pomocí všech smyslů (sluchově rozlišovat zvuky a tóny, zrakově rozlišovat tvary předmětů a jiné specifické znaky, rozlišovat vůně, chutě, vnímat hmatem apod.)
- ovládat koordinaci ruky a oka, zvládat jemnou motoriku (zacházet s předměty denní potřeby, s drobnými pomůckami, s nástroji, náčiním a materiálem, zacházet s grafickým a výtvarným materiálem, např. s tužkami, barvami, nůžkami, papírem, modelovací hmotou, zacházet s jednoduchými hudebními nástroji apod.)
- zvládat sebeobsluhu, uplatňovat základní kulturně hygienické a zdravotně preventivní návyky (starat se o osobní hygienu, přijímat stravu a tekutinu, umět stolovat, postarat se o sebe a své osobní věci, oblékat se, svlékat, obouvat apod.)
- zvládat jednoduchou obsluhu a pracovní úkony (postarat se o hračky, pomůcky, uklidit po sobě, udržovat pořádek, zvládat jednoduché úklidové práce, práce na zahradě apod.)
- mít povědomí o významu péče o čistotu a zdraví, o významu aktivního pohybu a zdravé výživy
- mít povědomí o některých způsobech ochrany osobního zdraví a bezpečí a o tom, kde v případě potřeby hledat pomoc (kam se obrátit, koho přivolat, jakým způsobem apod.)
- zacházet s běžnými předměty denní potřeby, hračkami, pomůckami, drobnými nástroji, sportovním náčiním a náradím, výtvarnými pomůckami a materiály, jednoduchými hudebními nástroji, běžnými pracovními pomůckami

Vzdělávací nabídka *(co učitel dítěti nabízí)*

- lokomoční pohybové činnosti (chůze, běh, skoky a poskoky, lezení), nelokomoční pohybové činnosti (změny poloh a pohybů těla na místě) a jiné činnosti (základní gymnastika, turistika, sezonní činnosti, míčové hry apod.)
- manipulační činnosti a jednoduché úkony s předměty, pomůckami, nástroji, náčiním, materiálem; činnosti seznamující děti s věcmi, které je obklopují, a jejich praktickým používáním
- smyslové a psychomotorické hry
- konstruktivní a grafické činnosti
- hudební a hudebně pohybové hry a činnosti
- příležitosti a činnosti směřující k ochraně zdraví, osobního bezpečí a vytváření zdravých životních návyků
- činnosti relaxační a odpočinkové, zajišťující zdravou atmosféru a pohodu prostředí
- příležitosti a činnosti směřující k prevenci úrazů (hrozcích při hrách, pohybových činnostech a dopravních situacích, při setkávání s cizími lidmi), k prevenci nemoci, nezdravých návyků a závislostí

2. Vzdělávací oblast „Dítě a jeho psychika“

a) Jazyk a řeč

Dílčí vzdělávací cíle (*co učitel u dítěte podporuje*)

- rozvoj řečových schopností a jazykových dovedností receptivních (vnímání, naslouchání, porozumění) i produktivních (výslovnosti, vytváření pojmů, mluvního projevu, vyjadřování)
- rozvoj komunikativních dovedností (verbálních i neverbálních) a kultivovaného projevu
- osvojení si některých poznatků a dovedností, které předcházejí čtení i psaní, rozvoj zájmu o psanou podobu jazyka i další formy sdělení verbální i neverbální (výtvarné, hudební, pohybové, dramatické)

Očekávané výstupy (*co dítě na konci předškolního období zpravidla dokáže*)

- správně vyslovovat, ovládat dech, tempo i intonaci řeči
- pojmenovat většinu toho, čím je obklopeno
- vyjadřovat samostatně a smysluplně myšlenky, nápady, pocity, mínění a úsudky ve vhodně zformulovaných větách
- vést rozhovor (naslouchat druhým, vyčkat, až druhý dokončí myšlenku, sledovat řečníka i obsah, ptát se)
- domluvit se slovy i gesty, improvizovat
- porozumět slyšenému (zachytit hlavní myšlenku příběhu, sledovat děj a zopakovat jej ve správných větách)
- formulovat otázky, odpovídat, hodnotit slovní výkony, slovně reagovat
- učit se nová slova a aktivně je používat (ptát se na slova, kterým nerozumí)
- učit se z paměti krátké texty (reprodukovat říkanky, písničky, pohádky, zvládnout jednoduchou dramatickou úlohu apod.)
- sledovat a vyprávět příběh, pohádku
- popsat situaci (skutečnou, podle obrázku)
- chápat slovní vtíp a humor
- sluchově rozlišovat začáteční a koncové slabiky a hlásky ve slovech
- utvořit jednoduchý rým
- poznat a vymyslet jednoduchá synonyma, homonyma a antonyma
- rozlišovat některé obrazné symboly (piktogramy, orientační a dopravní značky, označení nebezpečí apod.) a porozumět jejich významu i jejich komunikativní funkci
- sledovat očima zleva doprava
- poznat některá písmena a číslice, popř. slova
- poznat napsané své jméno
- projevovat zájem o knížky, soustředěně poslouchat četbu, hudbu, sledovat divadlo, film, užívat telefon

- **Vzdělávací nabídka** (*co učitel dítěti nabízí*)
- artikulační, řečové, sluchové a rytmické hry, hry se slovy, slovní hádanky, vokální činnosti
- společné diskuse, rozhovory, individuální a skupinová konverzace (vyprávění zážitků, příběhů, vyprávění podle skutečnosti i podle obrazového materiálu, podle vlastní fantazie, sdělování slyšeného druhým apod.)
- komentování zážitků a aktivit, vyřizování vzkazů a zpráv
- samostatný slovní projev na určité téma
- poslech čtených či vyprávěných pohádek a příběhů, sledování filmových a divadelních pohádek a příběhů
- vyprávění toho, co dítě slyšelo nebo co zhlédlo
- přednes, recitace, dramatizace, zpěv
- grafické napodobování symbolů, tvarů, čísel, písmen
- prohlížení a „čtení“ knížek
- hry a činnosti zaměřené k poznávání a rozlišování zvuků, užívání gest
- činnosti a příležitosti seznamující děti s různými sdělovacími prostředky (noviny, časopisy, knihy, audiovizuální technika)

b) Poznávací schopnosti a funkce, představivost a fantazie, myšlenkové operace

Dílčí vzdělávací cíle (*co učitel u dítěte podporuje*)

- rozvoj, zpřesňování a kultivace smyslového vnímání, přechod od konkrétně názorného myšlení k myšlení slovně-logickému (pojmovému), rozvoj paměti a pozornosti, přechod od bezděčných forem těchto funkcí k úmyslným, rozvoj a kultivace představivosti a fantazie
- rozvoj tvořivosti (tvořivého myšlení, řešení problémů, tvořivého sebevyjádření)
- posilování přirozených poznávacích citů (zvědavosti, zájmu, radosti z objevování apod.)
- vytváření pozitivního vztahu k intelektuálním činnostem a k učení, podpora a rozvoj zájmu o učení
- osvojení si elementárních poznatků o znakových systémech a jejich funkci (abeceda, čísla)
- vytváření základů pro práci s informacemi

Očekávané výstupy (*co dítě na konci předškolního období zpravidla dokáže*)

- vědomě využívat všechny smysly, záměrně pozorovat, postřehovat, všímat si (nového, změněného, chybějícího)
- záměrně se soustředit na činnost a udržet pozornost
- poznat a pojmenovat většinu toho, čím je obklopeno
- přemýšlet, vést jednoduché úvahy a také vyjádřit to, o čem přemýšlí a uvažuje
- zaměřovat se na to, co je z poznávacího hlediska důležité (odhalovat podstatné znaky, vlastnosti předmětů, nacházet společné znaky, podobu a rozdíl, charakteristické rysy předmětů či jevů a vzájemné souvislosti mezi nimi)

- vnímat, že je zajímavé dozvídat se nové věci, využívat zkušenosti k učení
- postupovat a učit se podle pokynů a instrukcí
- chápat základní číselné a matematické pojmy, elementární matematické souvislosti a podle potřeby je prakticky využívat (porovnávat, uspořádat a třídit soubory předmětů podle určitého pravidla, orientovat se v elementárním počtu cca do šesti, chápat číselnou řadu v rozsahu první desítky, poznat více, stejně, méně, první, poslední apod.)
- chápat prostorové pojmy (vpravo, vlevo, dole, nahoře, uprostřed, za, pod, nad, u, vedle, mezi apod.), elementární časové pojmy (teď, dnes, včera, zítra, ráno, večer, jaro, léto, podzim, zima, rok), orientovat se v prostoru i v rovině, částečně se orientovat v čase
- učit se nazpaměť krátké texty, vědomě si je zapamatovat a vybavit
- řešit problémy, úkoly a situace, myslet kreativně, předkládat „nápady“
- nalézat nová řešení nebo alternativní k běžným
- vyjadřovat svou představivost a fantazii v tvořivých činnostech (konstruktivních, výtvarných, hudebních, pohybových či dramatických) i ve slovních výpovědích k nim

Vzdělávací nabídka (*co učitel dítěti nabízí*)

- přímé pozorování přírodních, kulturních i technických objektů i jevů v okolí dítěte, rozhovor o výsledku pozorování
- záměrné pozorování běžných objektů a předmětů, určování a pojmenovávání jejich vlastností (velikost, barva, tvar, materiál, dotek, chuť, vůně, zvuky), jejich charakteristických znaků a funkcí
- motivovaná manipulace s předměty, zkoumání jejich vlastností
- konkrétní operace s materiálem (třídění, přiřazování, uspořádání, odhad, porovnávání apod.)
- spontánní hra, volné hry a experimenty s materiálem a předměty
- smyslové hry, nejrůznější činnosti zaměřené na rozvoj a cvičení postřehu a vnímání, zrakové a sluchové paměti, koncentrace pozornosti apod.
- námětové hry a činnosti
- hry nejrůznějšího zaměření podporující tvořivost, představivost a fantazii (kognitivní, imaginativní, výtvarné, konstruktivní, hudební, taneční či dramatické aktivity)
- řešení myšlenkových i praktických problémů, hledání různých možností a variant
- činnosti zaměřené na vytváření (chápaní) pojmů a osvojování poznatků (vysvětlování, objasňování, odpovědi na otázky, práce s knihou, s obrazovým materiálem, s médií apod.)
- činnosti zaměřené na poznávání jednoduchých obrazně znakových systémů (písmena, číslice, piktogramy, značky, symboly, obrazce)
- hry a praktické úkony procvičující orientaci v prostoru i v rovině
- činnosti zaměřené na seznamování se s elementárními číselnými a matematickými pojmy a jejich symbolikou (číselná řada, číslice, základní geometrické tvary, množství apod.) a jejich smysluplnou praktickou aplikaci

- činnosti zasvěcující dítě do časových pojmů a vztahů souvisejících s denním řádem, běžnými proměnami a vývojem a přibližující dítěti přirozené časové i logické posloupnosti dějů, příběhů, událostí apod.

c) **Sebepojetí, city, vůle**

Dílčí vzdělávací cíle *(co učitel u dítěte podporuje)*

- získání relativní citové samostatnosti
- rozvoj schopnosti sebeovládání
- rozvoj schopnosti citové vztahy vytvářet, rozvíjet je a city plně prožívat
- rozvoj poznatků, schopností a dovedností umožňujících pocity, získané dojmy a prožitky vyjádřit
- rozvoj a kultivace mravního i estetického vnímání, cítění a prožívání
- získání schopnosti záměrně řídit svoje chování a ovlivňovat vlastní situaci

Očekávané výstupy *(co dítě na konci předškolního období zpravidla dokáže)*

- uvědomovat si svou samostatnost, zaujímat vlastní názory a postoje a vyjadřovat je
- rozhodovat o svých činnostech
- ve známých a opakujících se situacích a v situacích, kterým rozumí, ovládat svoje city a přizpůsobovat jim své chování
- vyjadřovat souhlas i nesouhlas, říci „ne“ v situacích, které to vyžadují (v ohrožujících, nebezpečných či neznámých situacích), odmítnout se podílet na nedovolených či zakázaných činnostech apod.
- uvědomovat si své možnosti i limity (své silné i slabé stránky)
- přijímat pozitivní ocenění i svůj případný neúspěch a vyrovnat se s ním, učit se hodnotit svoje osobní pokroky
- prožívat radost ze zvládnutého a poznaného
- vyvíjet volní úsilí, soustředit se na činnost a její dokončení
- respektovat předem vyjasněná a pochopená pravidla, přijímat vyjasněné a zdůvodněné povinnosti
- zorganizovat hru
- uvědomovat si příjemné a nepříjemné citové prožitky (lásku, soucítění, radost, spokojenost i strach, smutek, odmítání), rozlišovat citové projevy v důvěrném (rodinném) a cizím prostředí
- prožívat a dětským způsobem projevovat, co cítí (soucit, radost, náklonnost), snažit se ovládat své afektivní chování (odložit splnění svých osobních přání, zklidnit se, tlumit vztek, zlost, agresivitu apod.)
- být citlivé ve vztahu k živým bytostem, k přírodě i k věcem
- těšit se z hezkých a příjemných zážitků, z přírodních i kulturních krás i setkávání se s uměním
- zachycovat a vyjadřovat své prožitky (slovně, výtvarně, pomocí hudby, hudebně pohybovou či dramatickou improvizací apod.)

Vzdělávací nabídka *(co učitel dítěti nabízí)*

- spontánní hra
- činnosti zajišťující spokojenost a radost, činnosti vyvolávající veselí a pohodu
- činnosti přiměřené silám a schopnostem dítěte a úkoly s viditelným cílem a výsledkem, v nichž může být dítě úspěšné
- činnosti nejrozličnějšího zaměření vyžadující (umožňující) samostatné vystupování, vyjadřování, obhajování vlastních názorů, rozhodování a sebehodnocení
- příležitosti a hry pro rozvoj vůle, vytrvalosti a sebeovládání
- cvičení organizačních dovedností
- estetické a tvůrčí aktivity (slovesné, výtvarné, dramatické, literární, hudební, pohybové a další)
- sledování pohádek a příběhů obohacujících citový život dítěte
- cvičení v projevování citů (zvláště kladných), v sebekontrolě a v sebeovládání (zvláště záporných emocí, např. hněvu, zlosti, úzkosti)
- hry na téma rodiny, přátelství apod.
- výlety do okolí (do přírody, návštěvy dětských kulturních akcí apod.)
- činnosti zaměřené k poznávání různých lidských vlastností; záměrné pozorování, čím se lidé mezi sebou liší (fyzické i psychické vlastnosti, dovednosti, schopnosti, city, vlastnosti dané pohlavními rozdíly, věkem, zeměpisným místem narození, jazykem) a v čem jsou si podobní
- dramatické činnosti (předvádění a napodobování různých typů chování člověka v různých situacích), mimické vyjadřování nálad (úsměv, pláč, hněv, zloba, údiv, vážnost apod.)
- činnosti vedoucí dítě k identifikaci sebe sama a k odlišení od ostatních

3. Vzdelávací oblast „Dítě a ten druhý“

Dílčí vzdělávací cíle *(co učitel u dítěte podporuje)*

- posilování prosociálního chování ve vztahu k ostatním lidem (v rodině, v mateřské škole, v dětské herní skupině apod.)
- rozvoj interaktivních a komunikativních dovedností verbálních i neverbálních
- rozvoj kooperativních dovedností
- ochrana osobního soukromí a bezpečí ve vztazích s druhými dětmi i dospělými

Očekávané výstupy *(co dítě na konci předškolního období zpravidla dokáže)*

- porozumět běžným projevům vyjádření emocí a nálad
- přirozeně a bez zábran komunikovat s druhým dítětem, navazovat a udržovat dětská přátelství
- odmítnout komunikaci, která je mu nepříjemná
- uvědomovat si svá práva ve vztahu k druhému, přiznávat stejná práva druhým a respektovat je

- chápat, že všichni lidé (děti) mají stejnou hodnotu, přestože je každý jiný (jinak vypadá, jinak se chová, něco jiného umí či neumí apod.), že osobní, resp. osobnostní odlišnosti jsou přirozené
- uplatňovat své individuální potřeby, přání a práva s ohledem na druhého (obhajovat svůj postoj nebo názor, respektovat jiný postoj či názor), přijímat a uzavírat kompromisy, řešit konflikt dohodou
- spolupracovat s ostatními
- dodržovat dohodnutá a pochopená pravidla vzájemného soužití a chování doma, v mateřské škole, na veřejnosti, dodržovat herní pravidla
- respektovat potřeby jiného dítěte, dělit se s ním o hračky, pomůcky, pamlsky, rozdělit si úkol s jiným dítětem apod.
- vnímat, co si druhý přeje či potřebuje, vycházet mu vstříc (chovat se citlivě a ohleduplně k slabšímu či postiženému dítěti, mít ohled na druhého a soucítit s ním, nabídnout mu pomoc apod.)
- bránit se projevům násilí jiného dítěte, ubližování, ponižování apod.
- chovat se obezřetně při setkání s neznámými dětmi, staršími i dospělými jedinci, v případě potřeby požádat druhého o pomoc (pro sebe i pro jiné dítě)

Vzdělávací nabídka *(co učitel dítěti nabízí)*

- běžné verbální i neverbální komunikační aktivity dítěte s druhým dítětem i s dospělým
- sociální a interaktivní hry, hraní rolí, dramatické činnosti, hudební a hudebně pohybové hry, výtvarné hry a etudy
- společenské hry, společné aktivity nejrůznějšího zaměření
- kooperativní činnosti ve dvojicích, ve skupinkách
- společná setkávání, povídání, sdílení a aktivní naslouchání druhému
- aktivity podporující sbližování dětí
- aktivity podporující uvědomování si vztahů mezi lidmi (kamarádství, přátelství, vztahy mezi oběma pohlavími, úcta ke stáří apod.)
- hry, přirozené i modelové situace, při nichž se dítě učí přijímat a respektovat druhého činnosti zaměřené na porozumění pravidlům vzájemného soužití a chování, spolupodílení se na jejich tvorbě
- hry a činnosti, které vedou děti k ohleduplnosti k druhému, k ochotě rozdělit se s ním, půjčit hračku, střídat se, pomoci mu, ke schopnosti vyřešit vzájemný spor apod.
- činnosti zaměřené na poznávání sociálního prostředí, v němž dítě žije – rodina (funkce rodiny, členové rodiny a vztahy mezi nimi, život v rodině, rodina ve světě zvířat), mateřská škola (prostředí, vztahy mezi dětmi i dospělými, kamarádi)
- hry a situace, kde se dítě učí chránit soukromí a bezpečí své i druhých
- četba, vyprávění a poslech pohádek a příběhů s etickým obsahem a poučením

4. Vzdelávací oblast „Dítě a společnost“

Dílčí vzdělávací cíle *(co učitel u dítěte podporuje)*

- poznávání pravidel společenského soužití a jejich spoluvytváření v rámci přirozeného

sociokulturního prostředí, porozumění základním projevům neverbální komunikace obvyklým v tomto prostředí

- rozvoj schopnosti žít ve společenství ostatních lidí (spolupracovat, spolupodílet se), přináležet k tomuto společenství (ke třídě, k rodině, k ostatním dětem) a vnímat a přijímat základní hodnoty v tomto společenství uznávané
- rozvoj základních kulturně společenských postojů, návyků a dovedností dítěte, rozvoj schopnosti projevovat se autenticky, chovat se autonomně, prosociálně a aktivně se přizpůsobovat společenskému prostředí a zvládat jeho změny
- vytvoření povědomí o mezilidských morálních hodnotách
- seznamování se světem lidí, kultury a umění, osvojení si základních poznatků o prostředí, v němž dítě žije
- vytváření povědomí o existenci ostatních kultur a národností
- vytvoření základů aktivních postojů ke světu, k životu, pozitivních vztahů ke kultuře a umění, rozvoj dovedností umožňujících tyto vztahy a postoje vyjadřovat a projevovat
- rozvoj společenského i estetického vkusu

Očekávané výstupy (*co dítě na konci předškolního období zpravidla dokáže*)

- uplatňovat návyky v základních formách společenského chování ve styku s dospělými i s dětmi (zdravit známé děti i dospělé, rozloučit se, poprosit, poděkovat, vzít si slovo, až když druhý domluví, požádat o pomoc, vyslechnout sdělení, uposlechnout pokyn apod.)
- pochopit, že každý má ve společenství (v rodině, ve třídě, v herní skupině) svou roli, podle které je třeba se chovat
- chovat se a jednat na základě vlastních pohnutek a zároveň s ohledem na druhé
- porozumět běžným neverbálním projevům citových prožitků a nálad druhých
- vyjednávat s dětmi i dospělými ve svém okolí, domluvit se na společném řešení (v jednoduchých situacích samostatně, jinak s pomocí)
- utvořit si základní dětskou představu o pravidlech chování a společenských normách, co je v souladu s nimi a co proti nim a ve vývojově odpovídajících situacích se podle této představy chovat (doma, v mateřské škole i na veřejnosti)
- chovat se zdvořile, přistupovat k druhým lidem, k dospělým i k dětem, bez předsudků, s úctou k jejich osobě, vážit si jejich práce a úsilí
- dodržovat pravidla her a jiných činností, jednat spravedlivě, hrát férově
- uvědomovat si, že ne všichni lidé respektují pravidla chování, že se mohou chovat neočekávaně, proti pravidlům, a tím ohrožovat pohodu i bezpečí druhých; odmítat společensky nežádoucí chování (např. lež, nespravedlnost, ubližování, lhostejnost či agresivitu), chránit se před ním a v rámci svých možností se bránit jeho důsledkům (vyhýbat se komunikaci s lidmi, kteří se takto chovají)
- zacházet šetrně s vlastními i cizími pomůckami, hračkami, věcmi denní potřeby, s knížkami, s penězi apod.
- vnímat umělecké a kulturní podněty, pozorně poslouchat, sledovat se zájmem literární, dramatické či hudební představení a hodnotit svoje zážitky (říci, co bylo zajímavé, co je zaujalo)

- zachycovat skutečnosti ze svého okolí a vyjadřovat své představy pomocí různých výtvarných dovedností a technik (kreslit, používat barvy, modelovat, konstruovat, tvořit z papíru, tvořit a vyrábět z různých jiných materiálů, z přírodnin aj.)
- vyjadřovat se prostřednictvím hudebních a hudebně pohybových činností, zvládat základní hudební dovednosti vokální i instrumentální (zaspívat píseň, zacházet s jednoduchými hudebními nástroji, sledovat a rozlišovat rytmus)

Vzdělávací nabídka *(co učitel dítěti nabízí)*

- běžné každodenní setkávání s pozitivními vzory vztahů a chování
- aktivity vhodné pro přirozenou adaptaci dítěte v prostředí mateřské školy
- spoluvytváření přiměřeného množství jasných a smysluplných pravidel soužití ve třídě
- různorodé společné hry a skupinové aktivity (námětové hry, dramatizace, konstruktivní a výtvarné projekty apod.) umožňující dětem spolupodílet se na jejich průběhu i výsledcích
- přípravy a realizace společných zábav a slavností (oslavy výročí, slavnosti v rámci zvyků a tradic, sportovní akce, kulturní programy apod.)
- tvůrčí činnosti slovesné, literární, dramatické, výtvarné, hudební, hudebně pohybové, dramatické apod. podněcující tvořivost a nápaditost dítěte, estetické vnímání i vyjadřování a třibení vkusu
- receptivní slovesné, literární, výtvarné či dramatické činnosti (poslech pohádek, příběhů, veršů, hudebních skladeb a písní, sledování dramatizací, divadelních scének)
- setkávání se s literárním, dramatickým, výtvarným a hudebním uměním mimo mateřskou školu, návštěvy kulturních a uměleckých míst a akcí zajímavých pro předškolní dítě
- aktivity přibližující dítěti pravidla vzájemného styku (zdvořilost, ohleduplnost, tolerance, spolupráce) a mravní hodnoty (dobro, zlo, spravedlnost, pravda, upřímnost, otevřenost apod.) v jednání lidí
- hry a praktické činnosti uvádějící dítě do světa lidí, jejich občanského života a práce (využívání praktických ukázek z okolí dítěte, tematické hry seznamující dítě s různými druhy zaměstnání, řemesel a povolání, s různými pracovními činnostmi a pracovními předměty, praktická manipulace s některými pomůckami a nástroji, provádění jednoduchých pracovních úkonů a činností apod.)
- aktivity přibližující dítěti svět kultury a umění a umožňující mu poznat rozmanitost kultur (výtvarné, hudební a dramatické činnosti, sportovní aktivity, zábavy, účast dětí na kulturních akcích, návštěvy výstav, divadelních a filmových představení, využívání příležitostí seznamujících dítě přirozeným způsobem s různými tradicemi a zvyky běžnými v jeho kulturním prostředí apod.)

5. Vzdělávací oblast „Dítě a svět“

Dílčí vzdělávací cíle *(co učitel u dítěte podporuje)*

- seznamování s místem a prostředím, ve kterém dítě žije, a vytváření pozitivního vztahu k němu

- vytváření elementárního povědomí o širším přírodním, kulturním i technickém prostředí, o jejich rozmanitosti, vývoji a neustálých proměnách
- poznávání jiných kultur
- pochopení, že změny způsobené lidskou činností mohou prostředí chránit a zlepšovat, ale také poškozovat a ničit
- osvojení si poznatků a dovedností potřebných k vykonávání jednoduchých činností v péči o okolí při spoluvytváření zdravého a bezpečného prostředí a k ochraně dítěte před jeho nebezpečnými vlivy
- rozvoj úcty k životu ve všech jeho formách
- rozvoj schopnosti přizpůsobovat se podmínkám vnějšího prostředí i jeho změnám
- vytvoření povědomí o vlastní sounáležitosti se světem, se živou a neživou přírodou, lidmi, společnostmi, planetou Zemí

Očekávané výstupy (*co dítě na konci předškolního období zpravidla dokáže*)

- orientovat se bezpečně ve známém prostředí i v životě tohoto prostředí (doma, v budově mateřské školy, v blízkém okolí)
- zvládat běžné činnosti a požadavky kladené na dítě i jednoduché praktické situace, které se doma a v mateřské škole opakují, chovat se přiměřeně a bezpečně doma i na veřejnosti (na ulici, na hřišti, v obchodě, u lékaře apod.)
- uvědomovat si nebezpečí, se kterým se může ve svém okolí setkat, a mít povědomí o tom, jak se prakticky chránit (vědět, jak se nebezpečí vyhnout, kam se v případě potřeby obrátit o pomoc)
- osvojovat si elementární poznatky o okolním prostředí, které jsou dítěti blízké, pro ně smysluplné a přínosné, zajímavé a jemu pochopitelné a využitelné pro další učení a životní praxi
- mít povědomí o širším společenském, věcném, přírodním, kulturním i technickém prostředí i jeho dění v rozsahu praktických zkušeností a dostupných praktických ukázek v okolí dítěte
- vnímat, že svět má svůj řád, že je rozmanitý a pozoruhodný, nekonečně pestrý a různorodý – jak svět přírody, tak i svět lidí (mít elementární povědomí o existenci různých národů a kultur, různých zemích, o planetě Země, vesmíru apod.)
- všimnout si změn a dění v nejbližším okolí
- porozumět, že změny jsou přirozené a samozřejmé (všechno kolem se mění, vyvíjí, pohybuje a proměňuje) a že s těmito změnami je třeba v životě počítat, přizpůsobovat se běžně proměnlivým okolnostem doma i v mateřské škole
- mít povědomí o významu životního prostředí (přírody i společnosti) pro člověka, uvědomovat si, že způsobem, jakým se dítě i ostatní v jeho okolí chovají, ovlivňují vlastní zdraví i životní prostředí
- rozlišovat aktivity, které mohou zdraví okolního prostředí podporovat a které je mohou poškozovat, všimnout si nepořádků a škod, upozornit na ně
- pomáhat pečovat o okolní životní prostředí (dbát o pořádek a čistotu, nakládat vhodným způsobem s odpady, starat se o rostliny, spoluvytvářet pohodu prostředí, chránit přírodu v okolí, živé tvory apod.)

Vzdělávací nabídka *(co učitel dítěti nabízí)*

- přirozené pozorování blízkého prostředí a života v něm, okolní přírody, kulturních i technických objektů, vycházky do okolí, výlety
- aktivity zaměřené k získávání praktické orientace v obci (vycházky do ulic, návštěvy obchodů, návštěvy důležitých institucí, budov a dalších pro dítě významných objektů)
- sledování událostí v obci a účast na akcích, které jsou pro dítě zajímavé
- poučení o možných nebezpečných situacích a dítěti dostupných způsobech, jak se chránit (dopravní situace, manipulace s některými předměty a přístroji, kontakt se zvířaty, léky, jedovaté rostliny, běžné chemické látky, technické přístroje, objekty a jevy, požár, povodeň a jiné nebezpečné situace a další nepříznivé přírodní a povětrnostní jevy), využívání praktických ukázek varujících dítě před nebezpečím
- hry a aktivity na téma dopravy, cvičení bezpečného chování v dopravních situacích, kterých se dítě běžně účastní, praktický nácvik bezpečného chování v některých dalších situacích, které mohou nastat
- přirozené i zprostředkované poznávání přírodního okolí, sledování rozmanitostí a změn v přírodě (živá i neživá příroda, přírodní jevy a děje, rostliny, živočichové, krajina a její ráz, podnebí, počasí, ovzduší, roční období)
- práce s literárními texty, s obrazovým materiálem, využívání encyklopedií a dalších médií
- kognitivní činnosti (kladení otázek a hledání odpovědí, diskuse nad problémem, vyprávění, poslech, objevování)
- praktické činnosti, na jejichž základě se dítě seznamuje s různými přírodními i umělými látkami a materiály ve svém okolí a jejichž prostřednictvím získává zkušenosti s jejich vlastnostmi (praktické pokusy, zkoumání, manipulace s různými materiály a surovinami)
- využívání přirozených podnětů, situací a praktických ukázek v životě a okolí dítěte k seznamování dítěte s elementárními dítěti srozumitelnými reáliemi o naší republice pozorování životních podmínek a stavu životního prostředí, poznávání ekosystémů (les, louka, rybník apod.)
- ekologicky motivované herní aktivity (ekohry)
- smysluplné činnosti přispívající k péči o životní prostředí a okolní krajinu, pracovní činnosti, pěstitelské a chovatelské činnosti, činnosti zaměřené k péči o školní prostředí, školní zahradu a blízké okolí

7. Dílčí programy a projekty

- mateřská škola je zařazena od 8. 1. 2014 v síti Mrkvička, sdružující školy se zájmem o přírodu a její ochranu
- ve spolupráci s firmou Ecobat je v mateřské škole zřízeno sběrné místo a probíhá sběr použitých baterií k následné recyklaci (v jednotlivých třídách je samozřejmostí třídění odpadu, především papíru)
- mateřská škola je zapojena do projektu Celé Česko čte dětem; vítané jsou aktivity rodičů (čtení dětem, beseda při setkání, výstavky knih, podpora projektu pro sourozence-školáky Čtení pomáhá ...)
- rovněž je zapojena v projektu České obce sokolské „Se Sokolem do života“

Vzdělávací nabídku doplňují celoškolské plánované aktivity:

- koncerty, návštěvy divadelních představení, muzeí, výstav, knihovny J. Mahena
- programy environmentální výchovy ve střediscích ekologické výchovy Lipka, Otevřená zahrada, Hlídka
Preventivní programy – dentální hygiena, vyšetření zraku, fyzioterapeutické vyšetření, logopedická depistáž
- pravidelné výlety 1x za měsíc - poznávání blízkého i širšího okolí školy
- tradiční oslavy Vánoc, Velikonoc, Dne matek; děti se mohou těšit na Zamykání zahrady, Mikulášskou nadílku, karneval, velikonoční odpoledne s rodiči, na oslavu Dne dětí, zahradní slavnost s pasováním předškoláků
- vystoupení dětí v Domově pro seniory – Vánoce, Den matek
- návštěva předškoláků v ZŠ Sirotkova
- Olympiáda mateřských škol – Žabiňáček
- v rámci utváření a posilování pohybových dovedností absolvují děti v průběhu docházky do mateřské školy předplavecký výcvik
- Keramické tvoření – v jednotlivých třídách 1x za měsíc (vlastní keramická pec)
- Den otevřených dveří
- výlety a exkurze

8. Evaluace

Smyslem evaluace v mateřské škole je zkvalitnění výchovně vzdělávací práce mateřské školy. Jedná se o systematický proces průběžného sledování, zaznamenávání a vyhodnocování všech oblastí činnosti školy. Spočívá v uvědomění si a pojmenování kladů i nedostatků, příčin daného stavu a možností nápravy.

8.1 Struktura evaluace

KOHO - CO	KRITÉRIA	NÁSTROJE	KDO	KDY
PODMÍNKY	kritéria vytvořená školou (v příloze ŠVP)	hodnocení tříd analýza dotazník hospitační a kontrolní činnost	učitelky + ředitelka ředitelka rodiče zaměstnanci ředitelka	2 x ročně 1 x výroční zpráva 1 x za 3 roky 1 x za 3 roky průběžně
PROCESY (učitelka a její práce)	znaky prožitkového učení – spontaneita, objevnost, komunikativnost, prostor pro aktivitu a tvořivost, konkrétní činnosti, celostnost vhodnost výběru a zpracování učiva; realizace vzdělávací nabídky kvalita naplňování zvolených cílů pedagogický styl, vzdělávací nabídka	hospitace vyhodnocování tematických částí hodnocení tříd dotazníky sebeevaluace uč.	ředitelka, učitelky vzájemně učitelky učitelky + ředitelka rodiče učitelky učitelky	průběžně po ukončení každé tematické části 2 x ročně 1 x ročně 1 x za 3 roky 1 x ročně
VÝSLEDKY (u dětí)	individuální vzdělávací pokroky u dětí vzdělávací přínos u dětí, vzdělávací cíle, popř. očekávané výstupy	portfolio dítěte, diagnostika hodnocení tříd	učitelky učitelky	na začátku šk. roku, průběžně, na konci šk. roku 2 x ročně